

Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Katedra romanistiky

Studijní rok 2009/2010

Diplomová práce druhého navazujícího ročníku magisterského studia
španělské filologie

Komentovaný překlad dvou povídek:

Juan Marsé - *Poručík Bravo*
Juan José Millás - *Jaro ve smutku*

Annotated translation:

Juan Marsé - *Teniente Bravo*
Juan José Millás - *Primavera de luto*

Vypracovala: Bc. Iva Früaufová

Studijní obor: Španělská filologie jednooborová

Vedoucí práce: doc. Mgr. Jiří Chalupa, Dr.

**Prohlašuji, že jsem svoji práci provedla samostatně s pomocí literatury, jejíž
kompletní seznam je uveden v závěru práce.**

V Olomouci dne:

Podpis:

Poděkování

Děkuji panu doc. Mgr. Jirímu Chalupovi, Dr. za jeho čas věnovaný konzultacím a za cenné rady, komentáře a doporučení, jež mi ochotně poskytl.

OBSAH

1. Úvod.....	5
2. Juan Marsé.....	6
2.1 Život a dílo.....	6
2.2 Tvorba.....	7
3. Juan José Millás	10
3.1 Život a dílo.....	10
3.2 Tvorba, <i>articuento</i>	11
4. Komentář překladu	13
4.1 Zásady a postupy překladu	13
4.2 <i>Poručík Bravo</i> – komentář překladu.....	15
4.2.1 Pochopení předlohy, ideově estetické hodnoty, umělecké celky.....	15
4.2.2 Interpretace.....	17
4.2.3 Přestylizování.....	17
4.3 <i>Jaro ve smutku</i> – komentář překladu	26
4.3.1 Pochopení předlohy, ideově estetické hodnoty, umělecké celky.....	26
4.3.2 Interpretace	28
4.3.3 Přestylizování.....	29
5. Překlad.....	32
5.1 <i>Poručík Bravo</i>	32
5.2 <i>Jaro ve smutku</i>	54
6. Závěr.....	77
7. Anotace.....	79
7.1 Anotace	79
7.2 Annotation	80
8. Bibliografie.....	81
9. Příloha – originální texty povídek	

1. ÚVOD

Cílem mé práce je překlad dvou povídek dle vlastního výběru dvou současných španělských autorů Juana Marsé a Juana José Milláse. Překlad doplňuji v následujících dvou kapitolách o stručné životopisy a charakteristiku tvorby obou autorů. Dále následuje komentář k překladu uvedený podkapitolou o obecných zásadách pro překládání prózy. Ve vlastním komentáři se pak podrobněji věnuji mému konkrétnímu postupu při překladu daných povídek a dále pak jednotlivým slovům, slovním spojením, či celým větám, které mi činily potíže při hledání jejich vhodných ekvivalentů v češtině, nebo je z jiného důvodu považuji za podstatné zmínit. V kapitole 5. se pak dostáváme k samotnému překladu obou povídek.

Španělskou verzi povídek jsem objevila během studijního pobytu v Oviedu. Obě, ač velice rozdílné, mě ihned upoutaly skvělou čtivostí i svým obsahem. Právě jejich rozdílnost se mi zdála vhodná při jejich volbě pro překlad do diplomové práce, kde by se mělo ukázat, zda jsem, či nejsem schopná převést tuto stylovou odlišnost také do mateřského jazyka, tedy češtiny. Zároveň jsem zvolila možnost kompletního překladu obou povídek, protože si myslím, že pouze jako celek může být překlad hodnocen z hlediska míry zdařilosti interpretace díla.

Jako teoretický základ při orientaci v problematice překládání mi nejvíce posloužila dosud nepřekonaná kniha Jiřího Levého *Umění překladu*, která stále neztrácí svůj význam. Současní čeští překladatelé z ní stále čerpají, ačkoliv byla poprvé vydaná už v 60. letech 20. století.

Byla bych ráda, kdyby má práce posloužila nejen jako má diplomová, tedy práce ukončující mé studium na Univerzitě Palackého, ale kdyby se mi následně podařilo oslovit s těmito povídkami i některé z českých nakladatelství, případně upozornit na dva španělské autory, kteří si u domácího čtenáře dosud nevydobyli zvučnějšího jména pravděpodobně kvůli malému podílu jejich díla přeloženého do češtiny.

2. JUAN MARSÉ

2.1 Život a dílo

Juan Marsé Carbó se narodil v Barceloně 8. ledna 1933 pod jménem Juan Faneca Roca. Jeho matka při porodu zemřela a tak přijal jméno, pod kterým ho dnes známe, od manželů, jež ho adoptovali. Své dětství trávil v Barceloně, ale také na venkově v oblasti Tarragony u svých prarodičů. Chodil do školy *Colegio del Divino Maestro*, ale školu přímo nenáviděl a většinu času trávil hraním si v ulicích, kde objevuje kulisy pro svůj budoucí svět literatury. Ve třinácti letech do školy přestal chodit a stal se klenotnickým učněm.

V letech 1947 – 1958 přes den pracuje v klenotnické dílně a odpoledne si přivydělává psaním pro časopis *Arcinema*. Práci klenotníka opouští a na krátkou chvíli se z něho stává číšník na Costa Bravě, kde objevuje bohémský styl života. Své první povídky publikuje už od roku 1958 v časopise *Ínsula*. V roce 1959 posílá svoji povídku *Nada para morir* do soutěže *Premio Sésamo* a vyhrává s ní první cenu. V roce 1960 se účastní další soutěže *Premio Biblioteca Breve de Seix Barral* s románem *Encerrados con un solo juguete*, jehož podkladem byly dopisy, které psal každý den své dívce při plnění vojenské služby v Ceutě ve svých 22 letech. V soutěži se stal finalistou s největším počtem hlasů, ale nakonec neztvítězil, nicméně kniha poukázala na formující se velký literární talent.

Roku 1959 odchází do Paříže, kde se usadí až do roku 1962. Krom překládání filmových scénářů pracuje i jako pomocník v laboratoři v oddělení buněčné biochemie na slavném Pasteurově institutu. Přivydělává si také jako učitel Teresy, dcery pianisty Roberta Casadesús. Teresa propůjčí své jméno pro následující román, hodnocený jako jeden z Marsého nejlepších – *Últimas tardes con Teresa* (1964). Teprve po jeho vydání se Marsé zcela vzdává své kariéry klenotníka a začíná plně spolupracovat s nakladatelstvími, novinami, časopisy, ale také scénáristy. V roce 1965 za tento román také získává cenu *Premio Biblioteca Breve Seix Barral*.

Roku 1966 si bere Joaquín Hoya, s kterou má později syna Alejandra a dceru Bertu. V roce 1970 se stává šéfredaktorem časopisu *Boccaccio* a vydává nový román *La oscura historia de la prima Montse*. Také začíná psát další dílo, které je označováno, nejen za jeho nejzdařilejší, ale také za jedno z nejlepších vydaných ve Španělsku v období po občanské válce – *Si te dicen que caí*. Kvůli cenzuře Marsé román vydává v Mexiku, kde za něho obdrží *Premio Internacional de Novela* (1973).

Z jeho dalších románů jmenujme například *La muchacha de las bragas de oro* (ocenění *Premio Planeta* 1978), *Un día volveré* (1982), *Ronda de Guinardó* (1984) a samozřejmě také svazek povídek *Teniente Bravo* (1987), z něhož pochází i stejnojmenná povídka, kterou jsem si vybrala pro překlad v mé diplomové práci.

Koncem 80. let také publikuje román na pokračování pod názvem *Aventuras del capitán Blay* v deníku *El País*. V letech 90. získává za svou tvorbu další ocenění. Jsou jimi *Premio Ateneo de Sevilla* (1990) za *El amante bilingüe* a *Premio de la Crítica* a *El Aristeion* (1994) za *El embrujo de Shanghai*. Ve výčtu cen, které autor za svoji tvorbu získal, bychom mohli ještě pokračovat, což jistě není hlavním tématem mé práce. Dovolím si ale ještě zmínit dvě ceny nejprestižnější. Jsou jimi *Premio Juan Rulfo de Literatura Latinoamericana y del Caribe* (1997) a *Premio Cervantes* udělená Juanu Marsé v roce 2008, jež je důkazem, že Marsé je aktivním a kvalitním spisovatelem, kterého má smysl zprostředkovat i českému čtenáři.

V závěru jeho životopisu bych ještě ráda zmínila, že jeho tvorbou se nechalo inspirovat nejen několik filmových a divadelních režisérů, ale i hudebník Joan Manuel Serrat.

2.2 Tvorba

Juan Marsé je spisovatel samouk. Ve frankistickém Španělsku neměl kvůli nízkému společenskému původu možnost přístupu ke studiu literatury a vysokoškolské studium vůbec nebylo snadno dostupné pro

členy rodin nepoplatných režimu. Nebýt ale tragických okolností Frankova režimu, nebylo by ani díla Juana Marsé.

Jak sám autor říká v rozhovoru pro Novinky.cz,¹ všechny jeho myšlenky jsou ovlivněny otcem, jež byl během diktatury několikrát vězněn. Díky jeho zaměstnání deratizéra veřejných prostor mohl malý Juan zadarmo chodit do kina a jeho nadšení pro film, je také jedním z významných znaků provázející jeho tvorbu. Filmy totiž, jak sám potvrzuje, byly důležité v době frankistické diktatury, protože kinematografie byla jediným otevřeným oknem. Cenzura byla velmi striktní v literatuře, na divadle, ve všech uměleckých projevech. Především je ale jeho tvorba pevně spjata s prostředím, v němž vyrůstal a žil, tedy s Barcelonou a to hlavně s čtvrtí Guinardó, kde trávil své dětství, tedy období po občanské válce.

První tragická léta diktatury jsou tedy lety Juanova dětství, kdy si děti naprostou absencí hraček vynahrazovaly vyprávěním příběhů, co zaslechly doma o příbuzných v exilu, o lidech, kteří byli zabiti nebo se skrývali.² Tato skutečnost má také neodmyslitelný podíl na budoucích Marsého dílech. Již jako spisovatel se pak při psaní zabývá morálkou společnosti v letech po občanské válce, třídními rozdíly, střety dělníků a buržoazie, ale velmi často se také vrací do vlastního dětství. V jeho dílech je tedy velice silný autobiografický prvek. Přes ponuru atmosféru, hořkost a tragičnost, které se linou jeho romány, však nesmíme zapomenout na humor a ironii, jež doprovází jeho příběhy stejně jako skutečný život.

Autora dnes řadíme k realistům, neorealismům, či sociálně-kritickým realistům, imaginace je však nepopíratelně v jeho dílech přítomna také. Např. v *Rabos de lagartija* nechává promlouvat ještě nenarozeného sourozence hlavního hrdiny.

V Česku byl autor hostem Festivalu spisovatelů v roce 2005 jako první španělský spisovatel. Do češtiny byla dosud přeložena pouze tři jeho díla, naposledy *Ještěřčí ocásky* v roce 2007. Myslím si, že autor má jistě čím oslovit českého čtenáře, ať už je to humorným až ironickým

¹ <http://www.novinky.cz/kultura/58209-juan-marse-nemeli-jsme-hracky-zato-jsme-si-vypraveli.html> [9-5-2010]

² <http://www.novinky.cz/kultura/58209-juan-marse-nemeli-jsme-hracky-zato-jsme-si-vypraveli.html> [9-5-2010]

nahlížením na neveselou skutečnost poválečné společnosti, či kombinací imaginace s realitou.

Pro zde prezentovaný autorův medailon jsem čerpala informace z několika španělských internetových stránek, které se věnují životu a dílu Juana Marsé.¹ Kromě odkazů španělských jsem čerpala i z českých serverů, jež informace o autorovi přinášely především v době, kdy byl v Praze hostem Festivalu spisovatelů.²

¹ <http://www.escriitores.org/index.php/biografias/318-juan-marse> [10- 5-2010]

<http://www.clubcultura.com/clubliteratura/clubescritores/marse> [12-5- 2010]

http://es.wikipedia.org/wiki/Juan_Marsé> [12-05-2010]

² <http://www.novinky.cz/kultura/58209-juan-marse-nemeli-jsme-hracky-zato-jsme-si-vypraveli.html> [9-5- 2010]

<http://www.iliteratura.cz/clanek.asp?polozkaID=17497> [12-5- 2010]

<http://2009.pwf.cz/cz/archiv-clanku/662.html> [12-5-2010]

3. JUAN JOSÉ MILLÁS

3.1 Život a dílo

Narodil se ve Valencii jako čtvrtý z devíti sourozenců roku 1946. Rok 1952 pro něho znamená velkou změnu, s celou rodinou se totiž stěhuje do Madridu – nehostinného ve srovnání se slunnou a přímořskou Valencií. Začne studovat v *Colegio Claret*, ale zpočátku není moc dobrým studentem. Dále se zapisuje na střední školu *Instituto Ramiro Maeztu* a později i na Filozofickou fakultu na *Universidad Complutense de Madrid*, v obou případech do večerních kurzů, protože přes den pracuje jako úředník ve spořitelně. Univerzitu ale brzy opouští zklamán obsahem výuky, která se téměř výhradně zabývala Aristotelem a Tomismem, čímž dává najevo nespokojenost se systémem frankistické univerzity, ale také to pro něho znamená více času na četbu, které se na nějaký čas zcela oddává, a později i na první autorské pokusy.

Roku 1968 se poprvé oženil. První román píše kolem roku 1972, ale je to nikdy nevydaná prvotina, jak sám říká, plná začátečnických chyb, napsaná pod vlivem právě vrcholícího experimentalismu a Cortáзара. Další dílo *Cerebro son las sombras* mu již otevírá dveře do světa spisovatelů, roku 1974 díky němu totiž získává první cenu v soutěži *Premio Sésamo*.

Díky pomoci jednoho z porotců soutěže – Garcíi Hortelana – se mu podaří publikovat i další román *Visión del ahogado* (1977) v nakladatelství Alfaguara. V pořadí třetí publikovaný román je pak *El jardín vacío* (1981) a hned po něm píše román na zakázku pro nakladatelství zaměřující se na literaturu pro mládež – *Papel mojado* (1983) – který byl velice úspěšně přijat kritikou i čtenáři a je populární dodnes. Nové čtenáře si získal i dalším románem *El desorden de tu nombre* (1986).

Roku 1987, deset let po rozvodu s první ženou, se žení podruhé. S románem *La soledad era esto* vyhrává *Premio Nadal* (1990), což je pro něho okamžikem zlomu v kariéře, díky ní se zapojuje do novinářiny, s kterou až do té chvíle neměl žádnou profesionální zkušenost. Od té doby

se jeho sloupky objevují v deníku *El País* a naplno se tak začíná věnovat rovnou měrou kariéře spisovatele i novináře.

Millás pokračuje v psaní až do současnosti, jeho sloupky v *El País* si našly spoustu pravidelných čtenářů, vydal i několik sbírek svých článků a reportáží, např. *Algo que te concierne* (1995), či *Todo son preguntas* (2005), a za svoji novinářskou činnost získal i několik ocenění.

Z jeho děl bych ještě ráda zmínila například romány *Dos mujeres en Praga* (*Premio Primavera de Novela*, 2002), *Laura y Julio* (ocenění *Seix Barral*, 2006) a *El mundo* (2007), za který získal cenu *Premio Planeta* a o rok později také *Premio Nacional de Narrativa*. Millás je také autorem jednoho divadelního dramatu *Ella imagina* a povídkových knih *Primavera de luto* (1989) a *Cuentos de adúlteros desorientados* (2003).

Z tohoto výčtu děl a ocenění, ačkoliv není úplný, je tedy zřejmé, že Juan José Millás je ve Španělsku oblíbeným a ceněným autorem nejen u čtenářů, ale i u literárních kritiků. O to větší bylo moje překvapení, když jsem nenašla žádné jeho dílo, které by bylo vydané v češtině.

3.2 Tvorba, articuento

Millásova tvorba byla zpočátku ovlivněna krom již výše zmíněného Cortáзара také Dostojevským a Kafkou. Velkou roli v jeho románech má městské prostředí a s ním spjatý lidský osud viděný pesimisticky, často se opakují témata jako hledání identity člověka, samota, jako nezbytný prvek pro uvědomění si své vlastní podstaty, láska, žárlivost, nevěra a také paměť a s ní související napětí mezi tím co bychom si chtěli pamatovat a tím, co si skutečně pamatujeme. Všechna tato témata můžeme vyzorovat také v povídce *La primavera de luto*, kterou jsem si zvolila pro překlad.

Millásovu novelistickou tvorbu však snad ještě převyšuje jeho tvorba publicistická pro svoji originalitu a oblíbenost u čtenářů a také pro uznání, které si díky ní získal u svých kolegů z profese. Proto bych se teď ráda v následujících odstavcích alespoň stručně věnovala žánru, který je označován za jeho vlastní, tedy tzv. *articuento*.

Articuento je Millásem pojmenovaný literárně-publicistický žánr, jehož podstatou je kombinace povídky s typicky novinářskými žánry, jako jsou sloupek a fejeton. Prakticky si tedy *articuento* můžeme představit, jako povídku, nebo spíše mikropovídku, jejímž ústředním tématem je nějaká všednodenní záležitost nebo aktualita, kterou Millás přetvoří v něco méně reálného a explicitního.

Articuento si udržuje několik charakteristik, které ho neodlučitelně pojí s publicistickou tvorbou. Millásova *articuenta* vycházejí v deníku *El País* pravidelně každý týden (v letech 2001 - 2002 dokonce každý den) vždy na stejném místě a se stejnou typografickou a formální úpravou. Hlavní myšlenka je reakcí na soudobé události, kterým se Millás snaží vtisknout hlubší smysl.

Celkově však Millás text zpracovává netypicky pro klasického novináře, to znamená s přidáním prvků fikce a fantazie. Nechybí humor, ironie, metafory, hra s mnohoznačností slov. To vše nakonec základní informaci téměř pohltí a autor tak vyžaduje spolupráci samotného čtenáře a nechává na něm, jak si poradí se závěrem, který bývá často překvapivý, dvojsmyslný, nebo i tajemný, či otevřený.

Millásova *articuenta* si našla mnoho příznivců mezi čtenáři. Jejich soubor byl ve Španělsku vydán knižně nakladatelstvím Alba roku 2001 pod názvem *Articuentos*. Dnes je můžeme najít každý pátek také v elektronické podobě deníku *El País* a spolu s Millásem se zamyslet nad surrealitou každodenních událostí.

Informace o autorovi a jeho díle jsem čerpala z několika španělských webových stránek¹ a následně jsem je zpracovala pro účely mé práce.

¹ <http://www.lecturalia.com/autor/623/juan-jose-millas> [16-5-2010]

<http://www.escriitores.org/index.php/biografias/312-juan-jose-millas> [16-5-2010]

<http://www.clubcultura.com/clubliteratura/clubescritores/millas/home.htm> [16-05-2010]

<http://es.noticias.yahoo.com/16/20071227/tso-juan-jose-millas-9b37dc8.html> [17-5-2010]

<http://www.ucm.es/info/especulo/numero43/articuen.html> [17-5-2010]

4. KOMENTÁŘ PŘEKLADU

4.1 Zásady a postupy překlada

Před samotným komentářem k překlada konkrétních povídek bych se ráda alespoň stručně věnovala obecné teorii překlada a zásadám, kterých by se měl překladatel při své práci držet. Paradoxně hned na úvod uvedu, že přesné postupy, které by bez výjimky platily pro překládání prózy tak, aby jejich výsledkem byl přesný překlad zachovávající veškeré hodnoty originálu, zkrátka neexistují, jednoduše pro specifčnost každého jazyka a tedy nemožnost převést bezezbytku obsah i formu z jednoho jazyka do druhého. Mohu zde citovat několik špičkových českých překladatelů z různých jazyků, kteří se v rozhovorech s publicistkou Petruškou Šustrovou v pořadu Českého rozhlasu Služebníci slova shodují na tom, že: „vždy spadne něco pod stůl.“¹ Což je skutečnost, se kterou se nelehce smiřuje pravděpodobně každý překladatel.

Přesto existuje několik zásad, které by si měl každý překladatel uvědomovat, protože jeho práce je práce zodpovědná a je tedy potřeba držet se základních pravidel. V následujících bodech bych se pokusila tato pravidla stručně shrnout. Pro konkrétní příklady pak odkazuji na *Umění překlada* Jiřího Levého.

- 1) Překladatel se má snažit vystihnout autorovu interpretaci skutečnosti, tedy nikoliv objektivní skutečnost.² V praxi to znamená, že úkolem překladatele není vylepšovat nebo opravovat originál.
- 2) Překladatel musí rozlišovat mezi jazykovým výrazem (textem díla) a myšlenkou (obsahem) a hledat mezi nimi vztahy, nikoliv je ztotožňovat. Je pak nutné zachovávat ty formy, které mají nějakou sémantickou funkci.³
- 3) Překladatel by se měl snažit o objektivní vhlad do díla. Ze skutečnosti, že překladatel je hlavně čtenář, vyplývá, že jeho interpretace je nutně subjektivní, odvíjí se od jeho vnímání a chápání textu, jež

¹ Služebníci slova, ČRo Rádio Česko

² Jiří Levý (1983: 44)

³ Jiří Levý (1983: 45)

je podmíněno jeho obecnými znalostmi, zálibami, dobou i kulturou, ve které žije, z čehož plyne sklon některé skutečnosti v překládaném textu příliš zdůrazňovat, nebo naopak opomíjet.¹ Cílem by tedy mělo být tyto subjektivní zásahy co nejvíce potlačit.

- 4) Konečným cílem překladatelovy práce by nemělo být pouze vytvoření přeloženého textu, ale zachování a sdělení ideových a estetických hodnot obsažených v díle.² Jeho úkolem je naplnit představu, myšlenku autora.³ Překladatel také musí myslet na čtenáře, pro kterého překládá, protože překlad nabývá smyslu teprve tehdy, když je čten.⁴

Jak by tedy měl probíhat samotný postup překladatelovy práce? V první řadě je nezbytné pochopit předlohu a to ve třech rovinách: v rovině filologické, v rovině ideově estetických hodnot a v rovině uměleckých celků, jako jsou prostředí, postavy a vztahy mezi nimi.⁵

Následuje interpretace, při níž nejdříve hledáme objektivní ideu díla a dbáme při tom na potlačení subjektivních zásahů, jak už bylo řečeno v bodě č. 3. Překladatel by si pak měl stanovit interpretační stanovisko, ze kterého bude vycházet a z tohoto stanoviska pak interpretovat danou objektivní ideu díla.⁶

Hlavním prostředkem překladatelovy tvůrčí práce je pak výběr stylistických prostředků. Toto přestylování předlohy by mělo být umělecky hodnotné a k tomu je zapotřebí především stylistické nadání překladatele. Ten se potýká se specifícností jazykových prostředků daných dvou jazyků, jejichž významy, estetické hodnoty a významy sémantické se přesně nekryjí. Na tomto místě přichází ke slovu překladatelova tvořivost, jazyková představivost a vynalézavost, ale zároveň i vkus a kázeň nenechat se strhnout vlastní tvořivostí a držet se stylistického záměru autora. Dobrý překladatel se tedy neobejde bez určité dávky talentu.⁷

¹ Jiří Levý (1983: 47)

² Jiří Levý (1983: 50)

³ Jiří Hanuš: Služebníci slova, ČRo Rádio Česko

⁴ Jiří Levý (1983: 50)

⁵ Jiří Levý (1983: 52 -56)

⁶ Jiří Levý (1983: 59-63)

⁷ Jiří Levý (1983: 67-81)

4.2 Poručík Bravo – komentář k překladu

V této kapitole se budu věnovat mému postupu při překladu povídky, kdy se snažím kopírovat postup a zásady popsané v předcházející podkapitole.

4.2.1 Pochopení předlohy, ideově estetické hodnoty, umělecké celky

Děj povídky se odehrává ve vojenském táboře Španělské legie v Ceutě počátkem března roku 1955 v době vojenské diktatury Francisca Franca. Do tábora je přivezen gymnastický kůň, kterého si objednal poručík Bravo, aby mohl se svým útvarem začít gymnastický trénink. Když se nikdo z vojáků nechce odhodlat přeskocit koně jako první, poručík se rozhodne se jako správný velitel této role zhostit sám a předvést tak svým cvičencům „jak na věc“. Nicméně první pokus o překonání koně je pro něho neúspěšný a končí pádem. Poručík se nechce vzdát, ale každý z jeho následujících pokusů končí stejně, nebo snad ještě hůř. Jenže není nic, co by ho zastavilo. Po posledním neúspěšném pokusu o překonání čtyřnohého nepřítelů už je natolik potlučený a vyčerpaný, že ho zmatení vojáci musí bezvládného ze cvičiště odnést.

Tato dějová linie je doplněna popisem tábora, ve kterém kromě ostatních vojáků hrají velkou roli domácí zvířata: koza, slepice, kačeny, prasata. Ti všichni se nějakým způsobem účastní poručíkovy nevydařené akrobacie. Dalšími svědky jsou seržant Lecha a mužstvo, z něhož autor vybírá pouze tři promlouvající postavy a jednoho břichomluvce.

Povídce nechybí notná dávka humoru a ironického nadhledu na situaci v jednom ze cvičných táborů Španělské legie. Komický je nejen hlavní obraz poručíka neúspěšně překonávajícího koně, ale i mnoho vedlejších scén, jejímiž aktéry jsou především domácí zvířata. Koza neustále něco přežvykující se prochází po cvičišti a občas se mimoděk zapojí do děje, dochází i k nepřímému přirovnání seržanta ke koze: Koza se něčeho polekala,

uskočila a utekla. – „Vy můžete také ustoupit, seržante.“ Přítomnost její i dalších zvířat celkově jakoby odlehčuje atmosféru, snižuje vážnost celého tábora a zesměšňuje ho, tábor se totiž podobá spíše statku, než základně vojenského oddílu: slepice i kačeny se po pozemku volně pohybují a nehledě na poručíkovo úsilí sledují svoje zájmy, což je hlavně hledání potravy, ať už mezi kopyty koně, nebo přímo v podrážkách poručíkových bot, prasata v nedalekém vepřinci doprovázejí celou scénu se svou „rozvrzanou symfonií“.

Dalším důležitým momentem je i ekonomická situace tábora vyplývající z několika vodítek: „Jeho další pohled patřil vojákům. Měli na sobě sportovní kalhoty v barvě zašlé slonoviny, khaki bundu a staré boty, někteří ani neměli ponožky.“ Vojáci dostávají k snídani „břečku vzdáleně vonící po kávě“ a samotný gymnastický kuň je ve zbídačeném stavu, dokonce je děravý a v jeho nitru se zabydlela myš. Myš zde může sloužit také jako symbol celkově špatného stavu španělského hospodářství. Autor v souvislosti s ní zmiňuje porážku u Annualu, válku na Kubě a koloniální časy 19. století, což jsou okamžiky, které mají k politické i hospodářské situaci Španělska velice blízko. Především tedy v negativním smyslu slova.

I přes to všechno, aby vůbec jednotka získala alespoň takovéto cvičební nářadí, musí si ho její poručík sám najít pomocí známostí a také zaplatit ze svého. Skutečnost, že poručík nejdříve poslal na velení několik žádanek, které zůstaly bez odpovědi, vypovídá také o jakési vojenské byrokratické neprostopnosti.

Dalším důležitým momentem je i složení oddílu, tedy samotní vojáci, kteří pocházejí z různých koutů Španělska. Autor zmiňuje Galicii a její obyvatele jako ustýskané a ne příliš průbojné, dále zde vystupuje Katalánc Folch a Madridčan Amores. Folch je trochu přihlouplý a ustrašený vesničan, naopak Amores se tváří jako ten, co ví všechno nejlépe. Vojáci celkově nevykazují příliš známek statečnosti a bojovného přesvědčení, jsou postupně ospalí, vystrašení, zmatení a při tom stále přibíjí na místě, zkrátka jakoby odevzdání svému osudu. Dále zde vystupuje seržant Lecha, který nemá daleko pro vulgární výrazy v kontaktu s vojáky, vůči poručíkovi se však chová velice podbízivě a obezřetně. A konečně poručík je člověk hrdý, statečný, ale příliš tvrdohlavý a umíněný. Dokonce i gymnastického koně

můžeme považovat za jednu z postav, díky poručíkovi totiž ožívá a stává se z něho nepřítel, který mu snad dělá naschvály a přitom se tváří jakoby nic.

4.2.2 Interpretace

Ze všech okamžiků popsaných v předchozí podkapitole, kterých jsem si před překladem povšimla, pro mě vyplývá následující objektivní idea díla: autorův záměr je humorně a ironicky ztvárnit špatnou ekonomickou i morální situaci ve cvičném táboře Španělské legie. Důležitými momenty, které vyvolávají úsměv na čtenářově tváři, jsou domácí zvířata a jejich bezděčná přítomnost poručíkově neúspěšné avšak vytrvalé snaze překonat gymnastického koně, jež je směšná sama o sobě. Dále je úsměvný i přístup celého oddílu k této situaci, vojáci nemají zájem se jakkoliv vkládat do děje, zkrátka si odstojí, co je potřeba. Humornou postavou je pak i seržant Lecha se svojí podlézavostí a snahou poručíkovo snažení ukončit za každou cenu. To vše přesto vyúsťuje ve smích trochu smutný, protože se přeci jenom jedná o vojsko, tedy organizaci, od níž se očekává profesionalita, a jejímž cílem je obrana státu.

Mým cílem tedy bude interpretovat povídku na základě tohoto stanoviska.

4.2.3 Přestylizování

První oblastí výrazů, která vyžadovala zásadní rozhodnutí o způsobu přeložení, byla vlastní jména postav a místní názvy. Jména postav jsem z mého pohledu jednoznačně nechala v původní podobě, hlavní postava poručík Bravo ani tak neztrácí nic ze svého kouzla, protože slovo „bravo“ v češtině vyjadřuje podobné hodnoty a v souvislosti s jeho pády z koně tedy působí komicky.

S názvy geografickými nebyl větší problém, v zásadě jsem také mohla ve většině případů ponechat originální podobu, např. Ceuta, Monte Hacho, případně Algecírská zátoka. Změnu však vyžadovalo označení *Peñón*, což je v češtině Gibraltarská skála a dále *Xauen*, který jsem vyhledala jako Chefchauen.

Ojedinělým případem v oblasti vlastních jmen byl *el desastre de Annual* (s.113/32 – čísla označují stranu, kde se výraz vyskytuje v originálním textu/stranu v textu překladu), tedy historická událost, která není běžnému čtenáři blízká a mohl by tak být zmatený ohledně jejího významu. Nabízela se možnost použití českého ekvivalentu odkazujícího na událost podobnou velikostí porážky a jejími důsledky, tedy např. Bílá Hora. Myslím si ale, že dnešní čtenář spíše ocení ponechání původního tvaru s krátkou vysvětlivkou pod textem. Dílo je tak dle mého názoru kompaktnější, jestliže zachovááme i vlastní a místní jména, a obohacuje čtenáře o novu znalost, což ocení především ti, kteří si povídku vyberou kvůli autorovi, či zemi, ze které pochází.

Další jazykovou oblastí jsou hovorové výrazy a výrazy vulgární vyskytující se na několika místech, jež bylo nutné z důvodu účinku zachovat, ale převést do počestěné formy. Následně uvádím konkrétní příklady:

morriña (s.115/33) – hovorové slovo pocházející z galicijštiny vyjadřující stesk po domově,¹ v češtině jsem nenašla hovorové slovo se stejným významem, proto jsem ve větě nahradila hovorovým s ním související slovo *pasear* – “šourat se”

se le van a caer los cojones (s.115/34) – myslím, že v češtině nejlépe odpovídá výraz „nadělá si do kalhot“ vyjadřující v dané situaci totéž

tenemos a más de uno acojonado (s.123/38) – v souvislosti s předcházejícím výrazem, na který tento o několik odstavců dál navazuje, překládám jako “nejeden už se podělal”

cateto (s.118/35) – despektivní výraz pro člověka jednoduchého, hloupého, pocházejícího z vesnice,² pro překlad jsem zvolila výraz “balík”, který odpovídá všem těmto vlastnostem

te pago un polvo (s.123/39) – *polvo* je vulgární výraz pro pohlavní styk, zvolila jsme překlad „zaplatím ti píchačku“

Pegarse un hostiÓN de carajo (s.136/47) – *hostiÓN* je zesílený výraz pro *hostia*, což je vulgární označení pro facku, náraz, ránu, či úder, *del carajo*

¹ DRAE – *morriña*: f. *coloq. tristeza o melancolía, especialmente la nostalgia de la tierra natal*

² DRAE – *cateto*: m. y f. *despect. lugareño, palurdo*

je pak hovorový výraz a znamená, že je něco hodně velkého, či intenzivního, celkově jsem tedy výraz přeložila „Hodil pěknýho tygra“.

le meto un paquete (s.131/44) – hovorový výraz pro potrestání někoho,¹ v kontextu se jedná o výhrůžku, kterou jsem přeložila „praštím ho“

caer de morros (s.136/47) – hovorový výraz, přeloženo jako „spadnout na hubu“

una castaña de puta madre (s.140/49) – podobně jako výše uvedené „*hostión*“ je „*castaña*“ hovorovým výrazem pro úder, náraz, facku apod., je tedy jeho synonymem, v češtině tedy volím slovo „mrcha“, jako synonymum k slovu „tygr“. *De puta madre* je pak kvalitativním zhodnocením v pozitivním slova smyslu, celkově tedy překládám jako „slušná mrcha“

Protože se jedná o povídku z vojenského prostředí, nacházíme v textu i mnoho výrazů z vojenského názvosloví, některé z nich jsou i specifické pro Španělskou legii.

toque de diana (s.114/32) – z vojenského názvosloví, znamená ranní budíček, který je tradičně spojován se zvukem trubky, překládám tedy „tábor probudil zvuk trubky“

No somos los novios de la muerte (s.114/33) – všichni příslušníci Španělské legie si říkají *novios de la muerte*, tedy „snoubenci smrti“

Agrupación de Transmisiones (s.114/33) – v češtině „spojovací jednotka“

veterano (s.115/33) – slovo “veterán” v češtině znamená spíše vysloužilce, tedy ten, co se v aktivní jednotce již nenachází, což není náš případ, přeložila jsem tedy opisem “ten, co už si tu nějaký ten pátek odsloužil”

A cubrirse! (s.115/33) – “Jednotko – zákryt!²” je český povel odpovídající dané španělské předloze, můžeme odvodit i z kontextu – vojáci si nastupují na vzdálenost předpažení

paso ligero (s.115/33) – DRAE toto heslo vysvětluje jako pochod se 180 kroky délky 83 cm za minutu. Při vyhledávání jsem zjistila, že tyto číselné údaje jsou u každé armády jiné a že v případě české armády se nejvíce

¹ DRAE – heslo *paquete* (*meter un ~ a alguien*): *loc. verb. coloq. imponerle un castigo, arresto o sanción*

² http://www.bskarpaty.cz/ke_stazeni/manual1.pdf [20. 6. 2010]

přibližují údaji 165 90ti centimetrových skoků za minutu,¹ což je podle vojenského názvosloví “poklus”.

imaginaria (s.115/33) – z vojenského názvosloví, znamená noční službu držení stráže²

obtener la licencia (s.116/34) – „jít do civilu“

la sahariana (s.120,128,137/36,37,41,47) – překlad byl komplikovaný tím, že jeden výraz pravděpodobně vyjadřuje dva podobné předměty – části oblečení. V textu se vyskytuje celkem čtyřikrát a podle kontextu usuzuji, že dvakrát se jedná o čepici tzv. saharu nebo saharu a dvakrát o druh vojenské košile.

chusquero (s.139/49) – DRAE toto hovorové slovo vysvětluje takto: důstojník, nebo poddůstojník vojska, který byl povýšen z postu běžného vojáka. Ve spolupráci s wordreference.com³ jsem pak zjistila, že se jedná o člena vojska, který své hodnosti nedosáhl na základě studia na vojenské akademii, ale díky dlouhé době, kterou v armádě strávil. Slovo je odvozeno od základu *chusco* – kousek chleba, nebo obecně vojenské jídlo nevalné kvality. *Chusquero* je tedy doslova ten, co už na vojně snědl hodně této potravy, už je tam dlouho. Po konzultaci s odborníky v oboru českého vojenství, jsem zjistila, že u nás jiná možnost získání vyšší hodnosti, než studiem na vojenské akademii, neexistuje a logicky tedy ani odpovídající ekvivalent. Přeložila jsem tedy jako „zasloužilce“, což je výraz, který alespoň obsahuje informaci o „zasloužení si“, v tomto případě vojenské hodnosti

A mí la legión, que me hostio! (s.144/52) – *A mí la legión!* je podle tradice Španělských legionářů zvolání každého legionáře, který se v boji ocitne v potížích, všichni kdo ho slyší mají povinnost mu přispěchat na pomoc nehledě na okolnosti. Legionář nikdy nesmí opustit spolubojovníka na bitevním poli.⁴ V souvislosti s poručíkovým přeskokováním koně tedy toto zvolání vyznívá velice komicky.

¹ <http://sisa.chytrak.cz/zakl-2.pdf> [20- 5- 2010]

² DRAE – heslo *imaginaria*: *f. Mil. vigilancia que se hace por turno durante la noche en cada dormitorio colectivo*

³ <http://forum.wordreference.com/showthread.php?t=1254416> [15. 6. 2010]

⁴ http://en.wikipedia.org/wiki/Spanish_Legion [15- 5- 2010]

Nejobtížnější okamžik pro přestylizování pro mě nastal ve chvíli odlišení postav Madridřana od Katalánce v jejich promluvách. Katalánci Folch ale nemluví přímo nářečím, spíše se u něho jedná o vadu mluvení, nebo jakousi zaostalost, či neznalost správné gramatiky při tvoření vět. Zkoušela jsem více způsobů stylizace jeho promluvy, jednou z možností bylo využití některého z českých nářečí, což by souhlasilo se skutečností, že postava je z kraje s vlastním nářečím, respektive jazykem, ale v textu originálu postava nářečím nemluví. Celkově mi pak jeho promluvy nepřipadaly přirozené, ale jakoby násilné a šroubované, snad proto, že jsem si s touto možností neuměla dostatečně obratně poradit. Nakonec jsem tedy zvolila možnost, která si myslím více odpovídá tomu, co o postavě víme, tedy že je „balík, křupan, motovidlo, dacan, vesňák“. Myslím si, že jeho mluva by v češtině mohla mít formu velice nespisovnou. Na tomto místě uvádím všechny jeho promluvy včetně řešení, která volím pro český překlad:

A casa tenemos un burro que es paresido. (s.117/35) – Doma máme taky takovejho vosla.

Y tendremos de saltarlo cada día, tú? (s.117/35) – A to krz něj budem jako muset každej den skákat, hele?

Y pensar que estoy tan lejos de casa, aquí, en el África remota y misteriosa. (s.118/35) – Ježkovi voči, tak daleko vod domova, v takovej dalekej a podivnej Africe.

Amores, ¿es verdad que hay monos en lo alto del Peñón, y un puñal inglés clavado? (s.118/35) – Amoresi, je pravda, že u vrcholu tej skály sou vopice a anglická dejka zabodlá do země?

De saltar esto? (s.123/38) – Skákat krz tu věc?

Si usted lo dise. (s.123/38) – Dyš to říkáte vy.

Me parese que no. (s.123/38) – Mi se nezdá.

Catalán cagá, que t'han fotú y no t'han pagá! (s.117/35) – tuto větu, kterou vyslovuje Madridřan Amores na adresu Katalánce Folche, bych označila za jedno z nejobtížnějších míst v povídce. Pro pochopení jejího obsahu jsem požádala o radu rodilé mluvčí na wordreference.com.¹ Uvádím zde zásadní momenty diskuze:

¹ <http://forum.wordreference.com/showthread.php?t=1817744> [27. 5. 2010]

- La frase está escrita como imitando una frase en catalán pronunciada por un español del sur de la península (parece). Significaría algo así:
Catalán cagado, que te han jodido y no te han pagado. (native language: peninsular spanish)
- En catalán: *Català cagat, que t'han fotut i no t'han pagat!*
En castellano: *¡Catalán cagado, que te han jodido y no te han pagado!*
Es una mezcla de las dos versiones, dicha probablemente por alguien que no domina ninguna de las dos lenguas. El hablante se mofa de alguien, catalán, al que no le han pagado lo que deberían haberle pagado.
Cagat/Cagado aquí vale por cobarde.
Fotut/Jodido: fastidiado, molestado (native language:navarrese spanish)
- En efecto imita a un castellanoparlante hablando en catalán. El asunto es que los castellanoparlantes en general tienen dificultades pronunciando ciertas consonantes a final de palabra, por ejemplo la T o la M. (native language:castellano-España/catalá-País Valenciá)

Je tedy zřejmé, že Madrid'an se snaží vyslovit frázi původně katalánskou, ale příliš se mu to nedaří. Obsahem fráze je výsměch na adresu Katalánce. Musíme se snažit vhodně přestylizovat jak formu, tak i obsah fráze. Finální výsledek pak v mém podání zní: „Srágotka z Katalánska, tě vyšplouchli, zasejs to spackal.“

V předposlední části této kapitoly ještě zmíním další výrazy, které si myslím zaslouží pozornost:

uralita (s.115/33) – materiál tvořený cementem a vlákny,¹ což v češtině odpovídá označení „eternit“

mano sobre mano (s.117,120,130/35,37,43) – vyjadřuje zahálku, lenošení, nicnedělání, můžeme použít i výraz „mít ruce za zády“ jako synonymum pro nicnedělání, v kontextu povídky se může jednat i o dvojsmysl, protože vojáci v pozici pohov mají skutečně ruce za zády

está chupado (s.117/35) – hovorový výraz pro „velmi jednoduché“, překládám tedy „lehký jak facka“

pardillo (s.117/35) – znamená vesničan, nebo neotesaný člověk, překládám jako „křupan“

¹ DRAE – heslo *uralita*: *f. material de construcción hecho a base de cemento y de fibras, generalmente de asbesto, usado sobre todo en cubiertas y tejados*

payés (s.118/35) – je označení pro vesničana z Katalánska nebo Baleárských ostrovů,¹ v překladu se držím označení „vesňák“, o původu totiž svědčí hned následující část té samé věty (*catalán cagá*), čtenář tak podle mého názoru není o celkový význam ochuzen

el frío los zarandeaba en bloque (s.119/36) – “třáslí se jako jeden muž”

jugar a saltar y parar (s.122/38) – vyjadřuje dětskou hru, v češtině “skákání přes kozu”

con cabeza de pájaro (s.123/39) – předpokládám, že se má jednat o slovní spojení, které uvádí DRAE, *cabeza a pájaros*, označující člověka, jež nedává pozor, žije ve svých představách a snech, nekoncentruje se na situaci. Tyto vlastnosti se shodují s vlastnostmi postavy, které je slovní spojení přisouzeno, proto překládám jako „s myšlenkami kdovíkdě“

ojos incrustados en morcilla (s.127/41) – velice problematické slovní spojení, pro jehož objasnění jsem opět požádala o radu rodilé mluvčí na wordreference.com.² Budu zde citovat pro mě nejdůležitější momenty diskuze, v závorce jsou uvedeny rodné jazyky diskutujících:

- que tenía ojeras o que lo habían golpeado y le habían puesto los ojos morados (native language: México español)
- el sargento tenía los ojos amarillentos (habitualmente, quizá porque bebía demasiado) e inyectados en sangre por la ira (native language: Español)
- yo creo que se refiere a unas exageradas bolsas oscuras en la que los ojos parecían como hundidos, incrustados. Pero es una imagen opaca. Para mí, muy poco lograda precisamente por su ambigüedad.
- En efecto, "morcilla" se usa para decir que alguien está gordo y blando. Sobretudo para los brazos o las piernas, si tengo las carnes flojas y me pongo ropa demasiado ajustada es posible que recuerden morcillas o chorizos a reventar, apretados entre uno y otro por las articulaciones. Pero en el caso de este ejemplo yo pienso que se refiere a los ojos morados, como si le hubieran dado un puñetazo o a causa de grandes ojeras, como un oso panda, o como si se hubiera dibujado una gran loncha de morcilla (que es de color negro) en lo que ocuparían unas gafas grandes. (native language: Catalan – Spanish)

¹ DRAE – heslo *payés*: *m. y f. campesino o campesina de Cataluña o de las Islas Baleares*

² <http://forum.wordreference.com/showthread.php?t=1835395> [15. 6. 2010]

- morcilloso es hinchado, abotargado, así que pudiera ser más la forma que el color (native language: Mexican Spanish)
- para mi es un sinsentido (native language: Spanish_Spain)
- para morcilla el DUE de María Moliner, en su acepción **3**, da esta definición:

«**3** inf. Se aplica como nombre calificativo a una cosa mal hecha o mal conformada; particularmente, a los brazos o piernas; y a las masas de carne o grasa superfluas en el cuerpo humano. (native language: Portugal – Português)

Z diskuze tedy vyplývá, že toto slovní spojení není zcela jasné ani pro rodilé mluvčí, zásadní pro mě nakonec bylo rozhodování, zda se jedná o souvislost s tvarem, či barvou tváře, oba názory se zde vyskytují. V souvislosti s kontextem povídky jsem se nakonec rozhodla pro možnost třetí, a to pro kombinaci barvy i tvaru tváře. V textu povídky se několikrát vyskytuje zmínka o seržantově dobrém vztahu k alkoholu, což by skutečně mohlo mít za následek podobné vzezření a utvrdilo mě v mém rozhodnutí přeložit výraz nakonec „oči zasazené v oteklé a zarudlé tváři“

me está bien empleado (s.129/42) – ustálené slovní spojení, na základě definice tohoto výrazu pod heslem *emplear* na wordreference.com¹ volím překlad „to mi patří“

corredores de medio fondo (s.130/43) – v atletickém slovníku *carrera de medio fondo* znamená „půlkařská trat“

no se oía una mosca (s.135/46) – ustálené slovní spojení vyjadřující naprosté ticho, v češtině odpovídá „bylo by slyšet špendlík spadnout na zem“

los patos se acercaban meneando el trasero (s.137/47) – k popsání pohybu kachen při chůzi se v češtině používá sloveso „kolébat se“, překládám tedy „kachny se přikolébaly“

por la leche que me dieron (s.142/50) – překládám „jako že se Bravo jmenuju“ vyjadřující myslím si stejnou symboliku jako originál

carcovo (s.145/52) – problematické slovo, jehož význam jsem nemohla nikde dohledat, jako by ve španělské slovní zásobě ani neexistovalo. Nabízí se tedy možnost překlepu, který by v textu nebyl ojedinělý. Metodou zkoušení různých kombinací a změn písmen jsem pak došla k závěru, že se má snad jednat o slovo *corcovo*, jehož význam je „vzepětí“ (koně), nebo

¹ <http://forum.wordreference.com/showthread.php?t=172455> [11. 6. 2010]

„zkroucenost, nesourodost, pokřivenost“,¹ nejedná se však o adjektivum, ale substantivum, což do věty příliš nezapadá. Jednou z možností tedy bylo nějakým způsobem zakomponovat tento výraz do věty, nakonec jsem se však rozhodla pro možnost druhou, tedy pro celkovou omisy tohoto výrazu ve větě, jež podle mého názoru v tomto případě způsobí pouze minimální škodu.

Na závěr této kapitoly bych se ještě zmínila o změnách syntaktických, které bylo nutné provést v rámci překladu do češtiny. V originální verzi je velké množství dlouhých souvětí, což umožňuje například ve španělštině zcela běžné používání gerundií, kterých může být několik v rámci jediného souvětí. Krom gerundií se používá i větší množství participií, či infinitivů. V češtině pak tato dlouhá souvětí vyznívají velice krkolomně, nebo zcela nesrozumitelně, proto je ve většině případů nutná úprava souvětí přeskupením jednotlivých částí, tak aby vyznívalo srozumitelněji, případně je nutné rozdělit souvětí na více vět. Důležité je nic nevynechat a neopomenout, zachovat původní význam, ale podat českému čtenáři celkové sdělení ve srozumitelné formě. Uvedu zde alespoň jeden příklad pro znázornění (s.116/34):

Después de cursar diversas solicitudes a la Comandancia reclamando un aparato de gimnasia, cansado de esperar, el teniente había decidido adquirir este potro de segunda o tercera mano en un modesto gimnasio de Ceuta, pagándolo con su dinero y con la complicidad del sargento Lecha - aunque el sargento, que intervino en la compra como mediador, declararía más adelante, una vez consumada la tragedia, que el potro le pareció peligroso y traicionero desde el primer momento y que él intentó disuadir al teniente de su compra.

Unaven čekáním poté, co na velení poslal množství žádanek o nějaké gymnastické náčiní, rozhodl se poručík obstarat si koně sám z druhé, či třetí ruky ze skromné tělocvičny v Ceutě. Zaplatil ho tedy z vlastních peněz s přispěním seržanta Lechy – nicméně seržant, který obchod zprostředkoval,

¹ DRAE – heslo *corcovo*: (1) *m. salto que dan algunos animales encorvando el lomo*; (2) *m. coloq. desigualdad, torcimiento o falta de rectitud*

později, když už bylo po tragédii, prohlásil, že se mu kůň zdál nebezpečný a nedůvěryhodný od první chvíle a že se snažil poručíka od jeho koupě odradit.

4.3 Jaro ve smutku – komentář překladu

Podobně jako v případě první povídky následuje nyní komentář překladu povídky druhé, ve kterém se držím stejného postupu.

4.3.1 Pochopení předlohy, ideově estetické hodnoty, umělecké celky

Hlavní postavou povídky je Elena Grande, žena, jež se čerstvě stala vdovou a vyrovnává se s touto novou životní situací, učí se žít nový život. Pro tuto novou etapu jejího života se zdá být zásadní hledání a uvědomění si sama sebe. Prvním z pozitivních impulzů je pro ni „objev“ slunečních brýlí. Brýlí, které nikdy před tím nenosila a dokonce odsuzovala lidi, kteří je podle jejího názoru nosí, aby za jejich skly skryly své úmysly. Sluneční brýle jsou prvním předmětem, který jako vdova objevuje sama pro sebe, stávají se její nedílnou součástí. Učí se s nimi novým pohybům, novému chování, celá se za nimi skrývá a díky jejich tmavým sklům vnímá realitu jako mnohem přívětivější.

Jeden z prvních kroků, které učiní v prvních dnech vdovství, je ukončení vztahu se svým milencem a hned na to se rozhodne odjet na měsíc pryč z města, k moři na venkov, aby mohla být pár dní sama a v klidu.

Po návratu domů ji čeká několik dopisů a mezi nimi také nabídky z kamenických firem na zakrytí hrobky. Hned druhý den se tedy Elena vydá splnit tuto povinnost. Na ulici před firmou ji pak čeká šok, když vidí manželovo auto, které před odjezdem k moři nechala prodat, řízené cizím člověkem, o němž se nakonec ukáže, že je majitelem kamenické firmy a dokonce se jmenuje Luis, stejně jako její manžel. Naváže s Luisem kontakt, stýkají se spolu, aniž by svůj vztah definovali a někam v něm spěchali.

Jednoho dne, když Luisova rodina odjede na víkend z města, se spolu vydají na výlet autem daleko od města. Při romantické chvílce na sedadle v autě najednou Eleně probleskne hlavou jakási vzpomínka, Luisovi se vytrhne z obětí a uteče z auta. Luis, který je jindy vždy klidný a veselý, se rozčílí a veškerou zlobu si vybijí na autě, když si všimne, že má píchlé kolo. Elena ho s ledovým klidem nechá kolo vyměnit a pak, když k ní vyčerpaný Luis přistoupí, ho vší silou strčí do hluboké propasti u kraje silnice a vrátí se sama domů.

Vedle lidských postav hrají v povídce velkou roli předměty, všednodenní věci jako jsou např. zubní kartáček, sluneční brýle nebo auto. Manželův zubní kartáček v Eleně dokáže vyvolat tolik lítosti, že se poprvé od Luisova úmrtí rozpláče, když ho omylem použije místo svého. Také u slunečních brýlí se zdá, že mají nezvyklou moc. Elena si díky nim udržuje odstup od ostatních lidí, ukrývá za nimi sama sebe, svůj svět. Používá je také ke komunikaci s okolím, nacvičuje si různé pohyby sundávání, či nasazování brýlí, nebo si s nimi různě pohrává, když jen tak leží na stole. Každý pohyb má pro ni svůj význam. A automobil, který s manželem vlastnili, je jako jejich vztah, prožili v něm spoustu šťastných chvil. Je plný vzpomínek a jejich společné vůně. Teď je Luis mrtvý a Elena raději nechává auto prodat, aby se v něm netrápila tolik živými vzpomínkami, které je v ní schopno vyvolat.

Zdá se, že pro autora jsou zásadními tématy díla samota, vztah člověka k okolí a k sobě samému, k různým stránkám našeho vlastního já a dále také určitá lidská posedlost. Samota zde není něco negativního, ale je to prostředek poznání sama sebe a proto by si měl člověk za každodenní okamžik samoty bojovat. Elena v povídce „bojuje“ proti matce i proti milenci a odjíždí si srovnat své myšlenky pryč od všech příbuzných a známých. Posedlost se v povídce objevuje ve dvou formách, jako pokušení v případě staré ženy v kavárně, která je přímo závislá na *churros* s čokoládou a poslouchání rádia, a dále jako Eleny posedlost slunečními brýlemi, které mají symbolizovat její nový život, její nově nalezené já.

Dalším čitelným tématem povídky je protiklad skutečnosti a přítomnosti nereálného v každodenním životě. Absurdita každodenního života, nebo

jakási paralelní realita jako by číhala na každém rohu, ale je jen na nás, jestli si jí povšimneme a dokážeme s ní dále pracovat, nebo zůstane skryta. Jejím zdrojem, jak už bylo popsáno výše, mohou být obyčejné věci a předměty, nebo také lidská paměť a podvědomí. Paměť je v povídce cosi uvnitř člověka, co by rád ovládnul, ale nedokáže to, nemůže si přesně vybrat, co se v paměti uloží a co ne. V nestřeženém okamžiku pak paměť přináší na mysl nechtěné vzpomínky, nebo vzpomínky, o kterých člověk nevěděl, že je vůbec má a nedokáže je ani vždy správně dešifrovat. Každodenní situace pak může vyústit v něco zcela nelogického a překvapivého, jako je i Luisova smrt v závěru povídky. Čtenář si může jen domýšlet, co skutečně vedlo Elenu k jejímu rozhodnutí. Bylo to jeho špatné chování k autu, ke kterému měla tak blízký vztah? Nebo si snad vzpomněla na něco zásadního, co Luise usvědčovalo z jakéhosi podvodu vůči ní? Anebo snad měly na jejím rozhodnutí svůj podíl léky, které užívala? Možné je i to, že se nic z toho ve skutečnosti nestalo, že je to vše jen představa, kterou vidí zpoza svých brýlí.

Tento prvek nelogičnosti a fantastičnosti přináší do povídky i něco tajemného a nevysloveného. A v souladu s tím, co říká i sám autor o poměru reálného a nereálného v životě člověka, tedy že realita není daná, není, stálá, pevná, neměnná, ale z větší části je taková, jak ji my sami dokážeme číst a při tom způsobů této četby je několik,¹ si myslím, že i čtenáři autor ponechává do jisté míry možnost tuto povídku číst svým způsobem, účastnit se na jejím závěru a celkovém vyznění svým vlastním chápáním daných vodítek. O tom, myslím si, svědčí i zvolené vyprávění ve třetí osobě, kdy přestože se v Eleně odehrávají tak důležité životní změny, nevidíme zcela do jejího nitra, neotevívá se nám úplně, spíše máme pocit, že pozorujeme film.

4.3.2 Interpretace předlohy

Z pohledu překladatele si myslím, že je u této povídky důležité mít na paměti hlavně potlačení subjektivních zásahů. Jedná se o dílo, ve kterém

¹ <http://www.clubcultura.com/clubliteratura/clubescritores/millas/entrevista2.htm> [16-5- 2010]

jsou důležitou součástí city a pocity, s kterými se čtenář (tedy i překladatel) nemusí a může v různé míře ztotožnit. Takových okamžiků je v povídce více a tak se musíme snažit je v ideálním případě všechny odhalit a žádné z nich nepotlačovat ani nezdůrazňovat na úkor ostatních, pokud to není záměrem autora. Povídka poklidně plyne až k překvapivému závěru, ale ani ten nijak zvlášť nevybočuje z celkového rytmu. Důvod nečekané smrti na konci není zcela objasněný, můžeme si pouze domýšlet, co k Elenině rozhodnutí skutečně vedlo. Stejný pocit by měl mít i čtenář českého překladu.

Mým východiskem pro interpretaci tedy bude držet se těchto bodů a zachovat prvek tajemna, nelogičnosti a fantastična v reálném světě.

4.3.3 Přestylizování

Co se týče slovní zásoby, povídka je psána dobře srozumitelným jazykem. Nevyskytuje se v ní větší množství odborných výrazů z určitého oboru, jako tomu bylo u povídky předchozí. Používané výrazy jsou z rejstříku spisovné, případně hovorové španělštiny, nenacházíme zde ani větší množství idiomatických vazeb, nebo regionálně laděné promluvy. Z tohoto pohledu je překlad řekněme snazší, než v případě povídky první.

Vlastní jména jsem opět ponechala v původním španělském znění. Jediný problém mohl být s příjmením hlavní protagonistky – *Grande* (s.157/54). V textu je vyloženo, že i přes to jak znělo její příjmení, byla drobné postavy. Ale myslím si, že i zde můžeme ponechat původní *Grande*, aniž bychom českého čtenáře zmátli. Není to sice přímo české slovo, ale odvažuji si tvrdit, že si pod ním dokážeme představit dané hodnoty. Svědčí o tom i jiné výrazy se stejným základem, které jsou v češtině používány běžně – grand, grandhotel, grandiózní, grand slam, grand prix.

V textu jsem v původním znění ponechala ještě jeden španělský výraz a to *churros* (s.163/59). Myslím si, že by byla škoda čtenáře ochudit o nádech pravého Španělska a o nový poznatek týkající se této země. Nedorozumění zabráníme krátkou vysvětlující poznámkou pod čarou.

Na následujících řádcích se budu věnovat dalším výrazům, které si zaslouží pozornost, pokud jde o problematiku překládání.

nudo (s.157,174,177/54,68,70) – v textu se výraz vykytuje víckrát, na začátku je popsán, jako tíha, zátěž, břemeno uložené v Elenině hrudi. Myslím si, že v češtině je odpovídajícím výrazem „kámen“, – kámen v hrudi, kámen na srdci, přítěž, jež zabraňuje volně se nadechnout

ojos de pájaro (s.163/58) – „pronikavý pohled“

mujer (s.163/58) – jako oslovení v přímé řeči se ve stejném kontextu v češtině neužívá, odpovídající ekvivalenty jsou např. „ale no tak, prosím tebe, ale jdi, jdi ty“

inteligente masaje (s.166/61) – nezvyklé spojení, přeložila jsem „odborná masáž“

el peso de Jorge en su vida (s.166/62) – v tomto případě výraz *peso* vzhledem ke kontextu neznámá „přítěž“, ale naopak má mít pozitivní vyznění, proto překlad „Jorgeho důležitost v jejím životě“

papel de fumar (s.167/62) – „tabákový papírek“

se hizo con el control (s.170/65) – *hacerse con* je ustálený výraz pro ovládnutí něčeho, *hacerse con el control* tedy překládám „převzít kontrolu“

al esconder el rostro en un agujero (s.172/66) – v povídce řečeno o pštrosovi, v češtině se užívá výrazu „strčit hlavu do písku“

Mármoles Hierro (s.177/71) – na tomto místě bylo nutné zachovat protiklad ve spojení, který Eleny pobavil, v překladu „Mramorové desky Železný“

novelda (s.178/71) – ponechala jsem ve tvaru „novelda, noveldský mramor“. Určitě to není běžně známý výraz, jedná se totiž o specifický druh mramoru, ale vzhledem k tomu, že se i protagonistka sama sebe ptá „copak je asi novelda“, si myslím, že můžeme takto přeložit a ponechat bez bližšího vysvětlení

más desierto que una espalda desnuda (s.182/74) – v češtině se podobné přirovnání vylidněného, klidného města k holým záďům příliš nehodí, hledala jsem tedy nějakou více českou formu a překládám „panoval klid jako před bouří“

me pondrás perdida (s.183/76) – hovorový výraz vyjadřující velké ušpinění,¹ přeložila jsem „hrozně mě ušpiníš“, což dobře zachovává

¹ DRAE – heslo *perdido* (*ponerse ~*): *loc. verb. coloq. ensuciarse mucho, ponerse muy sucio*

dvojsmysl tohoto výrazu, tedy ušpinění fyzické rukama špinavýma od opravy auta a ušpinění duševní, hovorovost zachovává výraz „hrozně“

Autor čtenáři v povídce nastiňuje některé myšlenkové pochody hlavní hrdinky, a protože jsou myšlenky člověka nelineární, není vždy snadné je zcela smysluplně převést do lineárního kódu komunikace jakým je jazyk. Autor tak na několika místech v rámci svého spisovatelského umu používá některé nezvyklé výrazy, slovní spojení, či celé věty. Pro příklad uvádím:

la seguridad de morirse constituía una especie de embarazo que daría a luz un cadáver (s.158/54) – „jistota vlastní smrti je jako druh těhotenství, jež zrodí mrtvolu“

el hecho mismo de nacerse y verse nacer (s.162/57) – „samotná skutečnost zrození se a toho, že sama sebe vidí se rodit“

la angustia siguió creciendo como en círculos concéntricos (s.174/68) – „sklíčenost stále rostla jako v soustředných kružnicích“

padecía una angustia de gaviota (s.174/68) – „trpěla sklíčeností racka“

V oblasti syntaxe bylo opět na mnoha místech nutné přistoupit k odlišnému členění vět a to ze stejného důvodu, jako v případě první povídky (s.25). Celkově ale vidíme, že jednotlivých výrazů, u kterých byl překlad problematický, není takové množství, jako v případě první povídky a při tvoření textu byl ve většině případů dostačující kvalitní slovník. Nejdůležitější pak byl výběr vhodného výrazu z množiny synonym. Jak jsem ale uvedla v bodě č. 4 v kapitole 4.1, cílem překladatele nemá být pouze vytvoření textu, ale také naplnění myšlenky autora a sdělení ideově estetických hodnot díla čtenáři, což byl, podle mého názoru, úkol v tomto případě naopak obtížnější než u povídky první.

5. PŘEKLAD

5.1 *Poručík Bravo*

*Já nebojuji pro pohlaváry, ani pro potlesk davů.
Ne nařízení, ani povinnosti,
to jediný záchvěv slasti
mě do víru oblak vtáhl.*

W. B. Yeats

Irský letec, když tušil, že zemře.

Vytoužený gymnastický kůň, kterého jedné noci přivezla na příkaz poručíka Brava do tábora rachotící dodávka, ukryval ve svém slámou vycpaném nitru myš. Za volantem dodávky seděl svalnatý bývalý příslušník legie, co našlapoval tichounce jako kočka. Kůň byl těžká a dlouhonohá stará vykopávka a soudě podle pozašíváných částí těla byl snad svědkem porážky u Annualu¹ nebo dokonce války na Kubě. A stejně tak myš v něm uvelebená se zdála být z docela jiné doby. Měla dlouhý knír, světlý kožíšek a vypadala trochu povýšeně. Něčím připomínala koloniální časy 19. století. Když bylo gymnastické náčiní vyloženo z dodávky, seržant Lecha ihned zpozoroval vtíravý myši čumáček vykukující z jedné z děr v kůži, jehož pomocí si myš čistila přední packy. Několikrát dlaní uhodil do hřbetu koně, aby tak dal myši najevo, že má svůj úkryt opustit. Protože byla temná noc, neviděl, jestli myš utekla, nebo ne. Dodávka odrachotila zpět na cestu do Ceuty, seržant si to nakročil ke stínům kasáren a kůň zůstal stát na zpustlé žlutočervené půdě, nehybný a hluchý k burácení tříštících se vln, které přinášel vítr vanoucí od pláže. Jednu z jeho dřevěných noh kdosi nahradil slabou a naprasklou třešňovou větví. Staříčkový a opotřebovaný vypadal se svou ošoupanou a zaprášenou kůží jako krotké, pitomé zvíře napájající se prachem.

Chvíli poté, co tábor probudil zvuk trubky, myš vyběhla, aby se obezřetně prošla kolem opravené nohy koně. Několikrát ji oběhla a poté

¹ *Desastre de Annual* byla těžká porážka španělských vojsk bereberským vojskem pod vedením Abd-el-Krima, která se uskutečnila 22.7. 1921 poblíž marocké oblasti Annual. Tato porážka pak měla veliký a velmi negativní dopad na španělskou polickou i hospodářskou situaci.

se znovu ukryla do proděravělých útrob. Na třešňové větvi byl po celé délce vyrytý už starý a téměř nečitelný a nekonečný nápis: *My nejsme snoubenci smrti a Abd-el-Krim dostane na prdel. Luisito a Fermín.* Racci začali křičet a létat nízko nad zemí a mlha nad Gibraltarským průlivem se z jeho temných vod náhle stáhla, jako by ji vítr od Algecirské zátoky rychle slíznul. Ohlašoval se příchod dne, ale nahoře na nebi se nepřestávala kupit nafialovělá oblaka, ze kterých chvílemi vyčnívala Gibraltarská skála jako železná maska vznášející se ve vzduchu, a černá mračna zastíňovala východ slunce. Když vanul vítr od průlivu, voněl po rybách. Zato když vanul ze Sahary, byla v něm cítit vyzáblá a zaprášená stáda dobytka hnaná marockými dětmi s jiskřícíma očkama.

Zástup ospalých a nevšímavých vojáků se běžel seřadit před koně. Tmu prořezával jen chraplavý hlas seržanta Lechy a práskání jeho řemene. Na vzdálenost tří metrů nebylo vidět téměř nic, až na mdlou červen úsvitu odrážející se na namodralých, vyholených hlavách vojáků.

Počátkem března roku 1955 zabíral cvičný tábor Spojovací jednotky, pod hlavním velením pro západní oblast Marockého vojska v Ceutě, jen malé strmé území v pusté pahorkatině na západ od šije. Nahnutá plošina nad Gibraltarem byla beznadějnou pustinou, kde vojáci škobrtavě nastupovali v dvojřad. Často se stávalo, že vítr nečekaně zvířil mračna žlutého a krvavě rudého prachu, která bylo možné spatřit už daleko od pobřeží. Kvůli nevelké vzdálenosti od vepřinců, což byly spíš pozemky plné vysoké trávy a eternitu, na kterých poddůstojník Gómez choval prasata a živil je zbytky z polní jídelny, byli častými hosty planiny – když nepočítáme sem tam nějakého galicijského vojáka, který se ve chvílích volna šourá kolem moře a stýská si po domovině – tři staré slepice, dva prohnaní kačeři a hubená černá koza. Ti, co už si tu nějaký ten pátek odsloužili, jí říkali Carmencita.

„Jednotko - zákryt! A rychle, jestli nechcete, abych vám pěkně po ránu zavelel poklusem v klus!“ Růžová pleť, rezaté prošedivělé vlasy, krátké nohy, tlustý, zato překvapivě čilý. To byl seržant Lecha, který běžel za lenošnými vojáky a práskal opaskem. „Ještě spíte, ksakru! Čtyři poslední dnes na noční hlídku!“

Několikrát do sebe vrazili, než si nastoupili na vzdálenost předpažení.

Mezitím nad jejich holými hlavami zježenými zimou stále svištěl řemen. „Pooozor! Vyrovnat! Levo - v bok!“ Seržant si zkontroloval čas pohledem na hodinky. Jeho další pohled patřil vojákům. Měli na sobě sportovní kalhoty v barvě zašlé slonoviny, khaki bundu a staré boty, někteří ani neměli ponožky. Seržant zavelel pohov.

„Dnes se nebudeme jen tak protahovat,“ prohlásil, což vyvolalo nemalý rozruch, který seržant ihned utnul. „Ale jestli si myslíte, že místo cvičení si tady budete hrát fotbal nebo kroutit zadkem jako nějaké přiteplenej atlet, tak to se moc pletete! Nejmníh jeden z vás si nadělá do kalhot, až zjistí, co ho čeká!“

Vojáci už si všimli neurčité siluety ve vzdálenosti asi třiceti metrů. Rýsovala se na okraji šedého a rozrytého hřiště, které na opačné straně hraničilo s vepřincem. Nejedem voják si myslel, že je to ranní ptáče Carmencita, co s hlavou schovanou mezi nohama okusuje jakýsi kořen a přežvykuje tak svůj neveselý osud vojenské kozy. Pro mnohé to byl první gymnastický kůň, kterého v životě viděli, a všichni věděli, že za jeho přítomnost v táboře vděčí osobní snaze jejich udatného cvičitele, poručíka Brava. Unaven čekáním poté, co na velení poslal množství žádanek o nějaké gymnastické náčiní, rozhodl se obstarat si koně sám z druhé, či třetí ruky ze skromné tělocvičny v Ceutě. Zaplatil ho tedy z vlastních peněz s přispěním seržanta Lechy – nicméně seržant, který obchod zprostředkoval, později, když už bylo po tragédii, prohlásil, že se mu kůň zdál nebezpečný a nedůvěryhodný od první chvíle a že se snažil poručíka od jeho koupě odradit. Vysloužilý gymnastický kůň si poležel 10 let v dřevníku na Monte Hacho. Pohozený, beznohý, pokrytý prachem a pavučinami. V roce 1949 ho náhodně objevili dva legionáři. V pevnosti si odpykávali trest za to, že byli v Larache přistiženi in flagranti, jak se ve strážní budce během hlídky líbají na rty. Koně zachránili, vyměnili mu rozbitou nohu a začali na něm cvičit. V gymnastice se protrénovali k dokonalosti. Za tři roky poté, co byli osvobozeni a odešli do civilu, vystavěli tělocvičnu v Ceutě a koně si vzali s sebou.

„Ty a ty,“ seržant namířil prstem na dva rozespale vojáky v druhé řadě. „Přineste ho sem, blíž. Rychle!“

„Rozkaz, seržante!“

Zvedli koně a s funěním ho přenesli a podle seržantova rozkazu umístili asi pět metrů před četou. Vojáky, kteří si uznale poměřovali jeho výšku, poněkud zklamal pohled na pospravovaného koně zblízka, kolem jehož noh poletovaly slepice. Vojín Folch, zatímco ho koutkem oka nedůvěřivě pozoroval, se náhle přenesl do časů strávených v kraji Berguedà a uviděl lesknoucí se peří babiččiných slepic, jak zobou kukuřici kolem nevšimavých kopyt starého osla olepeného mouchami, přihlouple stojícího pod žhnoucím sluncem. „Doma máme taky takovejho vosla,“ ustýskaně a uslyšeně špitl. „Co to plácáš, chlape, vždyť tenhle je na závodní gymnastiku!“, dostalo se mu odpovědi od vedle stojícího Madrid'ana Amorese. Přepečlivě vyslovoval a nehybně stál s rukama za zády v první řadě formace. Kůň mohl měřit víc než jeden a půl metru, ale přízemní a úslužná mírnost jeho noh ho opticky zmenšovala. „A to krz něj budem muset skákat každej den, hehe?“ zanaříkal Folch. Vtipálek Amores se jen usmál: „Vždyť je to lehký jak facka, ty dacane. Seš zkrátka vesňák, srágotka z Katalánska, tě vyšplouchli, zasejs to zpackal.“

Vojín Folch si smutně povzdychl a zahleděl se na horský hřeben Gibraltarské skály, který v dálce vykukoval z mlhy. Mohutná skála mu učarovala. V jejím nedostupném a bouřlivém vrcholu jako by se zrcadlila rozlehlost světa. Folch byl ustýskaný Katalánec z vesnice. Dál než za vrata statku zapadlého v údolí Berguedà se dostal jen kvůli vojně. Pozoroval nezkrotná oblaka nad průlivem a rozlehlou záři u východních hranic. „Ježkovi voči, tak daleko vod domova, v takovej dalekej a tajupnej Africe,“ často si povzdechl a jako by za zády cítil přítomnost a živočišný pach černého kontinentu, zšedlou iluzi pouště a smaragdový přelud pralesa.... „Amoresi, Amoresi,“ zašeptal, když uviděl, že se seržant poněkud vzdálil od čety. „Amoresi, je pravda, že u vrcholu tej skály sou vopice a anglická dejka zabodlá do země?“ Madrid'anova krysí očka se usmála: „Ty seš ale balík, opice žijou tady dole a nosej hvězdy a frčky na manžetách, hehe.“ Folche vtip nerozesmál. Ne proto, že by si myslel, že na světě jsou věci posvátné, jako je vojsko – i když si to myslel – ale proto, že viděl seržanta netrpělivého čekáním znovu se přibližovat.

Uslyšeli zarehtat koně. Seržant se podíval na šedou cestu vedoucí od zadní části důstojnického stanu a hned potom na hodinky. Poručík měl

zpoždění. Páreček zvědavých kachen se zatím přidal ke třem slepicím při obhlížení okolí koně. Koza se přiblížila k vojákům a očichávala jejich propocené oblečení. Krotká a poslušná, přivyklá lichotkám i urážkám z jejich strany: „Carmencito, krasavice, ať tě oprcá opice,“ zabručel hlas odkudsi ze středu formace. V tu chvíli se rozestoupila oblaka a v téměř magickém okamžiku Folch uviděl, jak moře začalo jiskřit, jako by se na vodě pohupovaly ke Španělsku tisíce zrcadélek. Směrem na východ se naskytl neskutečný pohled na Ceutu a na pevnost - věznici Monte Hacho - opřenou o nakupená purpurová oblaka a oblohu zabarvenou do růžovo-fialova. Mnohem blíže, ale o nic méně neskutečně, zuřivě vlála vybledlá španělská vlajka nad vepřincem a vytvářela tak zavádějící optický klam. Ve skutečnosti vlajka vlála mnohem dál, a to přesně na vrcholu jednoho z kůlů u vchodu do tábora. Lemovalo ji několik zteřelých praporků a otrhaných khaki košil připevněných na strašácích, aby odháněly racky od žrádla pro prasata.

„Četo, vyrovnat!“ zněl další příkaz seržanta. Dlouhými kroky postoupil do čela oddílu. V mrazivém ránu se na sebe vojáci tiskli rameny a třásli se zimou, jako jeden muž. Bručivý břichomluvecký hlas věnoval koze další vykrkané heslo, když v tom se poručík Bravo konečně objevil vzadu za důstojnickým stanem a na okamžik se na svahu kopce zastavil a kochal se pohledem na červenou pláň, oddíl pod seržantovým velením a koně. Nasadil si černé rukavice, bičik si zastrčil do podpaží a po kamenité a točité stezce sestoupil na cestu.

Byl malého, zato hrdého vzrůstu, mladý, trochu roztěkaný, měl spadlá ramena, úzký knírek a krásnou tmavou bradku. I přes to, že byl šlachovitý a kurážný, vypadal křehce. Nad černým, hustým obočím mu na stranu sklouzávala čepice – saharka v odstínu světlé khaki velice osobitého střihu, což mu někteří důstojníci zazlívali a jiní tajně záviděli. Nosil vysoké boty, jezdecké kalhoty, nablýskaný opasek s pistolí v pouzdře a příčně přes prsa natěsno utažený řemen. Ještě si ani nesundal ostruhy a boty měl plné prachu. Jako každé ráno se i dnes právě vracel z ranní projížďky krajinou uschlých křovisek a planých rohovníků až za duny na jihu tábora, směrem na Chefchaouen. Ranní ptáče, nadšenec, hrdý a upravený na bujném bílém koni. Vítr mu přinášel vzdálenou rozpálenost pouště a on krajinou bídy

berberských kmenů a zápachu nuzných stád cválal, aniž by se rozhlédl, až do ranního budíčku.

„Pooo...zor!“, zakřičel seržant na četú a šel se pozdravit s důstojníkem.
„Rozkaz!“

„Dobrý den, seržante.“

Poručík zavelel pohov a postavil se před koně, ruce v bok. Vojáci uposlechli povelu a s rukama vzad nasadili skelný a tupý pohled služebníků vlasti, co zrovna nemají nic na práci. Poručík obcházel koně a lehce si poklepával bičíkem do ramenních vycpávek vesty. Cinkání jeho ostruh připomínalo noční schůzky mladých důstojníků ve Vlajkovém sále, mužné úsměvy, srážení podpatků a cinkot šavlí tasených z pouzder.

„Konečně,“ řekl, „kdy ho přivezli, seržante?“

„Dnes v noci, poručíku.“

„Dobrá, dobrá,“ v jeho očích tančila radostná světýlka, „takže, všechno v pořádku?“

„Popravdě,“ seržant ztlumil hlas, „už bylo velmi pozdě, ale přesvědčil jsem Fermínova kamaráda, aby ho z Hadů přivezl ve své dodávce... a myslel jsem, že bychom se mu měli odvděčit malou pozorností, poručíku. Takže jsem ho pozval na skleničku koňaku. Vlastně byly dvě...“

„To jste udělal velmi dobře, seržante. To je vše?“

„...dvě, možná tři skleničky.“

„Připomeňte mi to, až budeme procházet účty.“

„Proto to neříkám, poručíku, kdepak,“ rychle se usmál. „Vždyť já vám jich ještě dlužím nejméně tucet...“

„Později, seržante,“ přerušil ho suše poručík a věnoval svou pozornost koni.

Už měl možnost jej bedlivě prozkoumat v tělocvičně, ale teď za svítání ho pozoroval, jako by ho viděl poprvé v životě.

Přistoupil k němu blíž a jemně ho pohladil po hřbetě rukou v rukavici, jako by byl živý. I přes zašlou kůži a trhlinu v boku si díky své celkové mohutnosti vynucoval respekt. Poručík prozkoumal trhlinu a zašťoural v ní bičíkem. Nejméně uspokojuvává byla vyměněná noha, a ačkoliv se zdála pevná a dobře zasazená, dodávala tahle noha koni nešťastně zhovadilý vzhled, jakousi bizardní tělesnou vadu. Poručík ustoupil o dva kroky zpět,

upravuje si rukavice. Tváří tvář k oddílu vzpřimil ukazovák s prostředníčkem tak vehementně, až bylo slyšet lupnutí kloubů.

„Jak jsem vám slíbil, dnes budeme skákat přes koně,“ pronesl vlídně. „Jde to dvěma způsoby; za prvé s roztaženými nohama, jako při hře skákání přes kozu, a za druhé s nohama u sebe. Tento druh skoku je nejtěžší, což, chlapi, znamená – pobaveně se pousmál – že jím budeme muset začít. V této atletické disciplíně jsou nejdůležitější ruce a nohy. Dávejte pozor. Až vám řeknu, půjdete jeden za druhým támhle, asi dvacet metrů odsud, rozběhnete se a asi jeden metr před náčiním vyskočíte s nohama u sebe a s rukama před sebou. Trochu se jimi odrazíte od koně a necháte je roztažené, aby mezi nimi mohly projít nohy skrčené v kolenou. Všichni rozuměli? Dopadnete na druhou stranu s chodidly u sebe, vzpřímení a s rukama přitisknutými podél těla, takto, sledujte mě,“ podíval se na vojáka stojícího před ním. „Pochopili?“

„Ano, pane.“

„Neříkejte mi pane, vojáku. Já nejsem ničí pán.“

„Rozkaz, poručíku.“

„Tak je to správně.“ Rukama prohnul bičík a ještě několikrát obešel koně v jeho těsné blízkosti. Pátravě zkoumal jeho zdánlivou krotkost a letitost. Trochu ho podezřival, že před ním ukrývá nějaké tajemství. „Dobrá, myslím, že to je prozatím vše.“

Náhle se otočil a svým pobaveným pohledem zapátral po prkenných Galicijcích, stále se držících pospolu na konci formace. Žertovně se usmál:

„Tak se mi zdá, že už se nejjeden podělal.“ Znovu si upravoval rukavice a podíval se na Katalánce. „Co, Folchi? Zasmějeme se dneska?“

Voják sklopil oči.

„Dyš to říkáte vy...“

„Chtěl byste jít první na řadu, Folchi?“

„Skákat krz tu věc?“

„Ale no tak, je to velice jednoduché.“

„Mi se nezdá, poručíku.“

Z řad vojáků to posměvačně zašumělo. Seržant nohou odehnal kozu. V blízkosti koně se kachny napájely z páchnoucí stružky tekoucí z vepřince.

„Takže ne?“, zareagoval poručík. „Tak dobrá, první přeskočím já. Ale jenom jednou, takže mě pečlivě sledujte. Nebudu to opakovat. Rozuměl jste, Folchi? Pak budete skákat vy a pak vy,“ ukázal bičíkem na zamlklého hochu s jemnými řasami a myšlenkami kdovíkdě. Byl to Marcelino Pita Vega z Galicie. Neustále si vyčítal, že se radši nepřihlásil k námořnictvu. „Poslouchej mě, Pita, jestli mi to přeskočíš na první pokus, rozšoupnu se a zaplatím ti píchačku s nejdražší štětkou z Hadú. Co ty na to? Ale nesměl bys to říct páterovi...“

V nastalém pískotu, který se seržant chystal přerušit, se vojáku Pitovi vyrýsoval na rtech klidný a prohnáný úsměv. Zahleděl se do země a uviděl maurskou kavárničku v jedné čtvrti v Hadú, zamaštěné pohárky s maté, teplé dobroty, pečená kuřata naskládaná jedno vedle druhého ve výloze a nad ní se sklánějícího samotného poručíka Brava v civilních šatech a kovbojském klobouku. Flirtoval s jednou Maurkou s purpurovými rty a modrozelenýma očima. Byla to slavná Aixa s pověstí postelové kouzelnice. Na deštivou neděli se snášel večer, když Pita s několika kamarády přemohl strach a rozhodl se využít služeb exotické štětky...ale toho dne jim poručík zkrížil cestu.

Nyní se poručík pružným krokem vzdaloval směrem ke Carmencitě okusující plevel na půli cesty od vepřince. Zastavil se a otočil. Upřeně hleděl na koně. Byl od něho asi třicet metrů, vzdálenost vyznačil čarou vyrytou bičíkem do země. Zatímco si sundával ostruhy, dal seržantovi znamení a ten kvapně přispěchal. „Nechte je tamhle, seržante,“ řekl, když mu je předal. Seržant čekal po jeho boku na další věci, ale poručík si nesundal ani holínky, ani pistoli, ani mu nedal bičík, dokonce si ani neodepnul řemen, takže si vojáci mysleli, že skok nemůže být nijak obtížný. Koza se něčeho polekala, uskočila a utekla.

„Vy můžete také ustoupit, seržante,“ řekl poručík. Podíval se na vojáky: „Dávejte dobrý pozor.“

Ruce v bok, bradku napřímenou, hleděl na koně vyzývavě a vypočítával si rychlost a sílu odrazu. Nepočítal moc dobře. Trochu se zakroutil v bocích, nepatrně si poskočil jakoby na povzbuzenou, šlehnul se bičíkem do stehna a rozběhl se. Styl jeho běhu nebyl špatný, ale nezdál se být rychlý, ani energický. Zkrátka stejný, jako když hrál s vojáky fotbal - s protivníkem

si dokázal poradit pomocí ďábelské kličky a finty, ale rozhodně nebudil dojem, že by dokázal dovést balón až do soupeřova brankoviště, i když by mu v tom nikdo nebránil, což se ostatně stávalo velmi často.

V dostatečné vzdálenosti od koně si poručík uvědomil, že běží pomalu. Ještě mu nějaký ten metr zbýval, když bičík uchopil zubama a nechal si volné ruce, nohy dal k sobě a skočil. Vznesl se nedostatečně, navíc ruce nesundal z koně včas a levou nohou si zakopl o zápěstí. Síla odrazu byla tak nízká, že to, co následovalo, ani nebyl pád. Objal koně a pomalu sklouzával na druhou stranu, kde rukou nahmatával pevnou zem. Vše se seběhlo tak rychle, že nikdo nestačil zareagovat, a když seržant konečně nabídl pomocnou ruku, poručík už byl opět na nohou.

„Nic mi není,“ řekl a upravoval si bičík a pohazováním hlavou také čepici, která mu legračně spadla do očí. Slunci i sobě samému věnoval pár úšklebků. Usmíval se, několikrát si protáhl nohy. Vojáci se také usmívali, ale nikoliv výsměšně, spíše soucitně. Měli soucit s poručíkem, jeho akrobatickým stylem i s jeho sportovně branou prohrou.

Chvíli zblízka pozoroval koně a přitom si stále upravoval rukavice. Potom odešel ještě o kus dál za čáru, kterou předtím vyznačil. Dvě slepice ho kousek následovaly, ale brzy nabraly jiný směr a daly se do zuřivého zobání do země. Když se poručík otočil na okraji roviny, blízko vepřinců, prasata začala hromadně kvičet, jako na povel. Záván větru zvedl trochu ruměného prachu a voják Folch uviděl svoji babičku, jak tisíce kilometrů odtud sedí vedle záhonu na stoličce a škube slepici.

Když se voják ve zvířeném prachu znovu rozkoukal, poručík Bravo stál nehybně na čáře, pohled upřený na koně. Několik vteřin se soustředil, sklopil zrak a sám pro sebe zakřičel: „Jo!“ a rozběhl se. Tentokrát s větším rozmyslem a lehkostí, o něco strategičtěji. Zlehka houpal rameny, zdál se jistější, překypující schopnostmi. Nicméně nepodařilo se mu běžet o nic rychleji, ani dravěji než předtím. Byla to pouze jistá důvěra v sebe sama, jeho dobré způsoby, odvaha a duševní vyrovnanost před jakýmkoliv nebezpečím, které činili jeho styl celkem roztomilým. V tomto byl velice náročný nejen k sobě, ale i ke svým vojákům. „Folchi, ty motovidlo, držíš to jak motyku!“, křičel při cvičných střelbách. „Se střelou je třeba se pomazlit! Nestačí mířit, ty zatracenej vesňáku, chce to mít styl! Vojákova etiketa,

k sakru!“ a zatímco přikrčený k zemi obcházel linii střelců, jeho nemilosrdné černé oči přes rameno špehovaly osobní vztah každého vojáka k jeho zbraní – ruka vztekle mlátící do zámku, vkládání nábojů, tvář jemně přitisknutá k pažbě, prst hladící spoušť.

V půli běhu poručík uviděl kozu, která mu vstoupila do cesty, a jen mu probleskla něžná myšlenka: „Carmencito, ty krávo,“ a zmateně zamrkal, jako by se probral ze snu. Jedna slepice běžela s nataženým krkem pramínkem černé páchnoucí vody tekoucí z vepřince a cákala na kozu. Poručík se před koněm vesele odrazil a s nataženým krkem a elegantně hrdou pozicí těla k němu doletěl, jako by seděl ve vzduchu se vzpřímenými zády. Ale tíha jeho bot způsobila své, takže i když se ještě zvedal do výšky, jako facka do čela ho praštila jistota, že neštěstí je nevyhnutelné, a tak hodil hlavou dozadu, stejně, jako když kůň brzdí v plné rychlosti. Špičkou bot – tentokrát obou – zadrhnul o hřbet koně a prudce, jako by ho chtěla pohltit zem, přepadl přes bok.

Po tomto druhém pádu poněkud zrozpačitěl, několik vteřin jen seděl na zemi a přemítal o své smůle. Měl velký krvavý škrábanec na bradě a roztrženou rukavici na pravé ruce. Seržant už stačil sebrat čepici a bičík a nerozhodně stál vedle něho. Pozoroval ho svýma žlutýma očkama zasazenýma v oteklé a zarudlé tváři, v kterých se zrcadlily obavy a poplach, a v tom se z řad vojáků ozval bručivý útrobní hlas: „Spadnete, poručíku.“

Seržant sebou cuknul, jako by ho bodla vosa.

„Kdo byl ten vtipálek?!“, zařval. „Ať okamžitě vystoupí před jednotku, nebo vás všechny pošlu do kuchyně a budete tam škrábat brambory, dokud nepůjdete do civilu! Okamžitě!“

„Uklidněte se, seržante,“ poručík pružně vyskočil a tentokrát ani neoprášil vestu, ani si neupravil opasek. „Vyřešíme to později.“

„Zdá se, že tu máme nějakého chytráka,“ nevzdal se seržant. „No jen se ukaž, šašku! Já bych jim dal, poručíku, skákat se zbraní, s plnou polní a vysílačkou na zádech. A vidělo by se, kolik chutě do vtipkování by jim zbylo!“

„Budou skákat, až já řeknu.“

S rukama v bok a s několika povzdechy se poručík znovu procházel kolem koně. Rozčílený seržant třemi dlouhými kroky odešel za jednotku,

výhružně si přitom breptal a pátravě zkoumal vyholené zátylky vojáků, jako by je chtěl provrtat očima. „Já bych vás vyholil až na holej mozek.“ Poručík ho požádal o bičík. Zamyšlený a poskakující po jedné noze si jím poklepával na vysoké a leštěné podpatky bot. Je to botama, procedil mezi zuby a vyčítal si, že si je nesundal.

Seržant stojící po jeho boku si odkašlal:

„To ty boty, poručíku. Jsou moc těžké. Měl jste si je zout, ještě než jste přišel.“

„Vím velmi dobře, jak jsou moje boty těžké, seržante.“

„Když dovolíte, já, být vámi, bych si je sundal,“ řekl seržant, co možná neutrálně, ale nesmlouvavě. „Problém vězí určitě v nich.“

„V botách žádný problém nevězí, seržante. Špatně počítám vzdálenost. To je vše.“

„No ano, tím to je,“ připustil seržant. „V každém případě, poručíku, ty podpatky, navíc řemen a zbraň...“

„Nechme toho, seržante.“

Hejno ukřičených racků přeletělo nad vepřincem a prasata přidala ve svém kvičení.

Seržant Lecha se nevzdával:

„Když dovolíte, poručíku,“ dodal rozvážně, „zrovna mě něco napadlo...co kdybychom koně poponesli dál?“

Poručík ho mlčky pozoroval, a zatímco si energicky třel bolavou bradu, rozčileně se ušklíbnul: „To já bych měl jít dál od koně,“ brblal a spiklenecky zamrkal na vojáky: „Ještě dál, že, chlapci?“ Někteří vojáci ho podpořili úsměvem, hlavně skupinka barcelonských nabubřelých vlezdoprdelků – Malet, Marés, Molist, Munné. A poručík dodal: „To mi patří, to mám za tu důvěru. Dobrá, do třetice všeho dobrého.“

Hluboce se nadechnul a vehnal do plic něco mořského vzduchu. Slunce začínalo hřát. Cítil bolestivé píchání v kyčli a náhle ho přepadl pocit, že má jednu nohu kratší než druhou. Narazil si čepici do čela, vesele pozdravil jednotku a čelem vzad se dlouhými a rozhodnými kroky vracel k místu rozběhu. Z řad vojáků zazněl tichý melodický zpěv podpory a seržant zahřimal: „Kdo ještě cekne, tomu utrhnu koule!“ Slunce stoupalo na fialovém horizontu, narůžovělé paprsky problikávaly skrz hromady třtiny

ve vepřinci a otevíraly nenažrané prasečí rypáky. Hluk od vln zespona z neviditelné pláže, což bylo spíš místo plné kamenů zanesených dehtem a duhovými těly medúz vypadajících jako mýdlové bubliny, slábl.

Poručík Bravo se na úplném konci tábora naklonil vpřed a vykročil pravou nohou jako při startu na púlkařské trati. Přimhouřenými víčky zapátral po pokorném klidu koně. Napjatý a potlačující vztek se lehce rozkolébal, připraven vystartovat. Jakmile poprvé přeskočím, pomyslel si, budou všichni valit oči. Není v tom žádná věda, musím prostě jen víc zvednout nohy a nezavadit o něj, skočím buď v botách a s opaskem, nebo vůbec. Ve skutečnosti je to otázka pouhých centimetrů, dodával si poručík kuráže.

Mezi vojáky nastalo ticho. Folch a Galicijci zadržovali dech a ani se nehnuli. Seržant nohou odehnal slepice a potom zůstal stát jako přikovaný a úkosem pozoroval poručíka. Chtěl, a zároveň nechtěl vidět, jak skáče. Poručík se konečně rozběhl, povzbuzuje se bičíkem. Hrozivá a rozhodná grimasa mu zkrivila ústa a zdálo se, že běží rychleji a energičtěji, hnán zuřivostí. Když ho viděli takto běžet, přetlakovaného, s očima šilence, seržant i jednotka tentokrát předvíдали nejen okamžitý krach pokusu, ale také velikost blížícího se neštěstí. Zdálo se, že poručíkovy boty jsou z olova a že přepravit je nad hřbetem koně je zcela nemožné. Skok byl ve výsledku ještě horší než ty předchozí. Všechna síla vložená do běhu za účelem většího odrazu měla za následek jen zdůraznění hrozivého pádu. Neštěstí se přihodilo tak rychle a přesvědčivě, že všichni zůstali jen strnule zírat. Viděný i neviděný, poručík už zápasil sám se sebou na zemi v oblaku červeného prachu. „Takovej držkopád a ani nehlesnul,“ napadalo vojáky.

S obrovskou bolestí v rameni, modřinami na čele a na tváři a dírou u kalhot na kolenu, které vypadalo, že krvácí, zůstal poručík několik vteřin sedět na zemi a oddychoval. Po chvíli vyskočil jako sražený toreador, aby ostatní uklidnil.

„Klid, sakra! Já už se na to kruci vyseru, klid!“

Popravdě řečeno, v jednotce se nikdo ani nepohnul. Obzvlášť Galicijci a Folch sám byli paralyzováni nejasným pocitem zklamání a lítosti. Další vojáci, co stáli blíž ke koni – Farías, Fisas, Faneca, Falcón – a stejně tak

seržant Lecha nakonec vykročili, aby pomohli poručíkovi. Ale poručík zařval, aby je všechny zabrzdil.

„Nikdo ať se ani nepohne, nebo ho praštím!“ Válením na zemi se mu pootočily jezdecké kalhoty a poklopec se ukázal skoro až na zádech. „Zůstaňte tam, seržante, nic nepotřebuju.“

Seržant zůstal několik vteřin stranou. Za chvíli se přiblížil s rukama za zády a koutkem oka pozoroval koně.

„S vaším dovolením, poručíku, řekl bych, že ta potvora má rozviklanou nohu a při přeskoku se hýbe.“

„Má co, seržante?“

„No, tu nohu, rozviklanou. Všiml jste si?“

„Ne, seržante, nevšiml.“

Přikolébaly se i kachny, zazobat si mezi kopyty koně.

„A taky je tady nějaký nápis, viděl jste ho?“ , řekl seržant. „Podívejte, poručíku, tady, nejde moc dobře přečíst.“

Vojáci pozorovali seržanta se smíšeným pocitem zvědavosti a obav. Co zamýšlel tím tlacháním? Aby poručík vybuchnul? Ten ze sebe zatím setřásl prach, urovnal opasek a nezdálo se, že by si seržanta všimal. Seržant tedy rezignoval na možnost být vyslyšen a zkroušeným hlasem ještě zašeptal.

„A taky je v něm myš.“

Poručík se shýbnul pro bičík a smiloval se nad seržantem.

„Co si to tam brbláte, seržante?“

„Říkám, že v koni je schovaná myš. Viděl jsem ji v noci, poručíku. Ne, že by ta myš měla něco společného s přeskakováním koně, to ne. Říkám to jen, abyste o tom věděl, když dovolíte.“

Přiblížil se k poručíkovi, který ho nyní zpřímá, bez mrknutí a trochu zmateně pozoroval a při tom potlačoval vztek.

„Tak a dost, seržante. Buďte tak laskav a zůstaňte, kde jsem vám řekl. A bez poznámek.“

„Rozkaz.“

Seržant rychle sebral ze země čepici a bičík, ale stejně jako předtím se snažil získat čas, a tak než věci odevzdal, na okamžik se zastavil a pozorně zkoumal poručíkův obličej.

„Teče vám krev, poručíku.“

„Jaká zas krev, seržante?“

„Tady, poručíku, když dovolíte,“ ukázal na poškrábané čelo a lícní kost a dodal: „Když dovolíte, je to krev.“

„Ježkovi oči. Kde je jaká krev?“, ohmatával si poručík čelo.
„Kde krucinál vidíte nějakou krev? Kde?“

Vytrhl mu čepici a bičík z rukou. Z druhé strany kasáren přicházel slabý maurský zpěv, zvuk jakési harmoniky, a potom ozvěny rozkazů a náhlé ticho. Občasný vítr přivanul slanou vůni a hluk vlnobití. Prasata rychle ztišila své chrochtání a nejméně vzdělaní a nejnešikovnější vojáci v jednotce, ti nejvystrašenější, nejméně schopní a hodící se pro vojnu, nasládlí Galicijci, ale také Folch, byli napjatí, zvedli bradu a instinktivně si stoupli do pozoru, aniž by jim kdo dal rozkaz. Cosi visícího ve vzduchu to doporučovalo, jisté napětí zachycené spíš citem než rozumem, lehce se ztrácející poručíkova autorita. A v tomto spontánně zaujatém pozoru se rozhlíželi po nějaké pomocné ruce, po příchodu nadřízeného, který by to všechno zastavil, dal příkaz rozpustit formaci a poslal všechny posnítat bryndu vzdáleně vonící po kávě... Ale nebylo pravděpodobné, že by se přiblížil jiný táborový důstojník. Na konci stezky dva staří Mauři, kteří příležitostně pomáhali v kuchyni, převáželi velikou várnici a z okna spacího stanu vykloněný tlustý důstojník zuřivě vyklepával svoji nepochybně zavšivenou deku. Nikdo si nevšímal toho, co se dělo tady na planině.

Poručík Bravo obcházel kolem svého nepřítele a přitom zběsile šermoval bičíkem a přerývaně dýchal: „Kašlu na to, kolik jsi jich dostal,“ řekl klidně a s rozvahou. Seržant ho pozoroval, aniž by věděl, co má dělat. Jeho obavy rostly.

„Suai-suai, poručíku, musíte na něho s klidem, pro lásku Boží, věřte mi,“ doporučil.

„Přesně to právě dělám, seržante.“

Zasmušilým pohledem pátravě zkoumal koně, jako by se bál jeho předepsaných rozměrů nebo neškodnosti surovin, z kterých byl vyroben, a při tom si kolem zřízeného čela obtočil bílý kapesník a zavázal ho na temeni. Na látce ihned vyskočily drobné kapky krve. Vojáci unavení držení stejného postoje se začali vrtět. Poručík naklonil ovázanou hlavu,

kousl se do rtů a na okamžik zavřel oči. Prudce se otočil a vykročil ke své rozběhové čáře. Šel se sklopenou hlavou, proklínal svoji smůlu, skleslý a zmatený z nečekaně neústupného a nemilosrdného protiventství osudu. Když došel k rozběhové čáře, smazal ji nohou a o pět metrů dál vyryl novou. Do nosu ho praštil zápach prasečího chlívků a poručík se tak cítil ještě sklíčenější. Vzdálenost se mu zdála nedostačující, takže velice obezřetnými kroky po změkklé a kluzké půdě poodešel ještě dál. Zastavil se a chrochtání čuníků nastavil záda. Zatímco si prst po prstu stahoval rukavice, cítil v teplém vzduchu zablácené a odporné zbytky blafů z kuchyně, ale také vtíravý zápach vlastní neschopnosti a krve, která mu stékala po nose a zběsile tepala ve spáncích. Tentokrát si dal na čas: rukavice zastrčil za opasek, zkontroloval podpatky bot, poklepal na ně bičíkem, upevnil si řemen a několikrát se zhoupnul v kolenou. „No jistě, boty, samozřejmě,“ znovu si pomyslel, „ale sundat si je mě teda neuvidí.“

Všechny tváře v jednotce byly natočené k němu jako na vojenské přehlídce a v nastalém tichu by byl slyšet špendlík spadnout na zem. Seržant se postavil vedle koně, snad v předzvěsti dalšího pádu a očekávání, že ho bude moci nějak zmírnit. Vojín Pita se raději díval opačným směrem, do dálky na Gibraltarskou skálu, která až strašidelně vyrůstala ze země a v dolní části ji obtáčel prstenec namodralé mlhy. Pitova polekaná představitivost letěla nad průlivem jako svobodný a šťastný racek a náhle svýma přihloupkýma dokořán otevřenýma očima – očima racka, kterým si představoval, že právě je – uviděl z výšky impozantní stín bitevní lodi plující na vodě s kýlem směřujícím k slunci.

„Pryč odtamtud, seržante, běžte na stranu!“ Vzduchem zasvištělo poručíkovo prásknutí bičíkem. S očima přibíťma na nenáviděném protivníkovi si odplivnul na odporně páchnoucí zemi a jemně našlápnul na pomyslnou startovní čáru. Dvakrát se zhoupnul na noze a pustil se do dravého běhu, poháněn až hysterickým kmitáním kolen a zuřivě se otáčejícím zápěstím. Tentokrát o něco méně gestikuloval a veškerý styl obětoval ve prospěch síle. Dosáhl tak delšího a mocnějšího kroku. Čelil skoku s nohama dokonale u sebe, ale zato pomalýma a těžkýma jako z olova. Naopak hlava se mu opozdila - zdálo se, že si ve vzduchu zlomil vaz. Tentokrát nezakopl jen chodidly, ale přímo nohama, téměř celou

holení. Takže ještě než si opřel ruce o koně napínaje záda, zbytek těla se už dávno odevzdal na pospas porážce, vzdal se letu a smířil se s dopadem na žebra. Poručík dopadl šeredně, rychle a přímo na hubu, aniž by měl čas zmírnit pád nastavením rukou. Pramínek krve mu stékal z nosu a ihned mu natekl ret.

Seržant a dva vojáci mu přikvapili na pomoc. „Hodil pěknýho tygra,“ brblal si Pita, když zrovna společně se svou nenaplněnou mariňáckou touhou opouštěl i pancéřovou loď potopenou na dně oceánu.

„Pro Krista Pána, poručíku, už je dobře,“ řekl seržant. „Ještě si ublížíte.“

Poručík ho ze země uzemnil zakletím:

„Na to vám zvysoka kašlu, seržante! Neříkal jsem vám, ať se nehýbete? Kašlu na svatý grál a na matku, která v poušti porodila Abd-el-Krima!“ Odměl se a zamyšleně pozoroval své poškrábané dlaně. „Všichni pryč! Nic mi není!“

„No tak, poručíku, dejte na mě...“

Seržant zmlknul v očekávání spršky nadávek, ale poručík se omezil jen na povzdech. Opřený o loket, s obličejem od krve a prachu pozoroval koutkem oka zatracený klid koně vzpřímeného po jeho boku. Koně nepoškozeného, zchátralého, škodolibého, ponořeného sama do sebe na jeho čtyřech vyzábělých nohách. Poručík odfrkoval a pozoroval ho se zaťatými zuby a sevřeným srdcem a zatím se opět přikolébaly kachny a slídily po zbytcích prasečích lejn, které si z okolí vepřince poručík přinesl na podrážkách bot.

Dal si trochu na čas, ale zvedl se hbitě. Olizoval si ret a narovnával plachetku potrhané sahary.

„Poručíku,“ odkašlal si seržant, „co kdybych zavelel rozchod a nechali bychom to na zítra...“

„Co mi to tu zase melete, seržante?! Co to ksakru zase melete?!“

Sundal si kapesník z čela, aby si otřel krev na nose. Po chvíli ticha se seržant postavil před koně a pronesl následující:

„Pane, ten gymnastický kůň se mi zkrátka nezdá. Přisahal bych, že špatně sedí, že je ta potvora křivá.“

„Neplácejte hlouposti, seržante.“

„Má opravenou nohu, poručíku. Všiml jste si?“

„Ano, všiml.“

„Řekl bych, že nemá předpisovou výšku.“

„No výborně!“ vybuchnul poručík. „A teď nám snad seržant ještě řekne, jaká je předpisová výška gymnastického koně. No jistě!“

Jeho otrávený pohled zakopl o vzdálenou přízračnou siluetu Gibraltarské skály a automaticky si pomyslel: 425 metrů vápenaté skály, trn v oku všech Španělů, seržant je pitomec, ale dobrák... Bičíkem si nervózně poklepal na boty a znovu obcházel koně. Díval se na něj, jako by mu chtěl vyrvat jeho prokleté tajemství. Vypadal jako ohrožený člověk, který ohromoval vojáky svými nucenými způsoby a hlavně svým stále větším fyzickým opotřebením: krev mu teď tekla z obočí a zalepovala oko, rozražený ret, oděrky na bradě a na čele, rozedřené ruce a díra na kalhotách. Zamlklá koza se přiblížila a prohlížela si poručíka koutkem velkého, průzračného a lesknoucího se oka a poté si to namířila do čela jednotky začenichat si kolem chlupatých nohou. „Carmencito, vykuř mi,“ bylo slyšet chraplavý, ale milý hlas, opravdu téměř něžný, vojáka-břichomluvce, zahaleného anonymitou.

Stálý vítr od průlivu přinášel hluk vln tříštících se o vlnolamy a pokřikování racků. Seržant špičkou bot odehnal Carmencitu a obrátil k poručíkovi svoji rudou, zkroušenou tvář. Pokusil se o úsměv. Jediné, co bylo v jeho moci, bylo získat čas, snažit se pozdržet další skok pod jakoukoliv záminkou.

„S vaším dovolením, poručíku,“ začal mile, „řekl bych, že si zasloužíte koňáček.“

Poručík, ještě než odpověděl, velice zaujatě pozoroval náhlé zvíření červeného prachu kolem koně.

„O jakých nesmyslech tady zase žvaníte, seržante?“

„O tom koňaku, co vám ještě dlužím, poručíku.“

„Vy mi nic nedlužíte, seržante.“ A zatímco se kousal do rozraženého rtu, znovu si omotal zakrvácený kapesník kolem čela.

„Ale no tak, alespoň jednu sklenku. Je dobrý na nervy,“ trval na svém seržant, ale už ne přesvědčivě, zamotaný do vlastní myšlenky. „Říká se, že i když je z lahve, že poddůstojník Mir doplní lahev za noc... A trochu si odpočineme. Vždyť chlupci už tu usínají ve stoje, poručíku.“

„Co jste si to umínil, seržante?“ zapátral poručík nedůvěřivě. „A kdo vám řekl, že ta břečka z kantýny je dobrá na nervy? Proč bysme si měli odpočinout? Proč mě nutíte se s váma bavit o hloupostech před vojáky, seržante?“

Starý zasloužilce sklopil hlavu a podrbal se na zátylku. Uviděl jednu ze slepic, jak zobe v prachu, a vážně zvažoval, že by jí nakopl do zadnice tak, že by doletěla až na samý vrcholek Gibraltarské skály. V tom ale zvedl zrak a zjistil, že hbitý a nezadržitelný poručík Bravo už se opět přiblížil ke svému místu prokletí, k rozběhové čáře. Kriste Pane, řekl si seržant, copak není nic, co by ho zastavilo?

Ve chvíli, kdy se dal do běhu, Carmencita zvedla hlavu a pozorovala ho z okraje tábora, Folch zavřel oči a Galicijec Pita, ponořený sám do sebe, otočil pohled a raději pozoroval starý tanker, který plul pomalu a tiše průlivem, blikavé zrcadlení rzi a samoty klouzající po veselém vlnění slunce na vodě.

Poručíkův běh byl krátký a nucený a skok byl úzkostný klikyhák, který se zdržel ve vzduchu jen na okamžik. Poručík se ještě ani nevznesl a už chtěl svým vybraným stylem vynahradit sílu, jež se mu nedostávala, ale ruce se mu podlomily a on přepadl na druhou stranu koně jako pytel brambor. Pusu dokořán, bradou dopadl na zem a celá jednotka slyšela zaskřípění zubů a dokonce zachrastění lebečních kostí. Vyděšené slepice poodletěly a ve vzduchu po nich zbylo duhově zbarvené peří, které se několik vteřin kolébalo nad koněm.

„Slušná mrcha,“ zašeptal voják ve druhé řadě formace.

„Všichni zmlkňte!“, zavelel poručík, nyní v poloze na čtyřech. „To platí i na vás, seržante! Proklínám matku toho koně, nikdo ať se ani nehne!“

Zkamenělý seržant Lecha pozoroval pokřivený poručíkův obličej, hustou krev, která mu tekla z nosu, a ihned si uvědomil, že jeho ztuhlost způsobená pohledem na krev nebyla tak docela to, co by mělo odpovídat reakci vojáka. Takže raději sklopil hlavu a myslel na něco jiného.

„Poručíku, říkejte si, co chcete, ale toto náčiní neodpovídá podmínkám k přeskoku.“ S rukama klidně složenýma za zády se seržant přiblížil ke koni, aby ho prozkoumal. „Hmm.“

Carmencita tiše a upejpacově vyčumovala zpoza oddílu, vytahané cecíky se jí klimbaly mezi nohama a zastavila se, aby očenichala bílá, povadlá, skoro až ženská lýtka Galicijců. Poručík se zvednul s mazanou skromností, udiveně si prohlížel sedřené ruce, jako by ani nebyly jeho. Seržant pozoroval dva velké červené mravence, článkované jako nějaké mechanické stroje, jak se procházejí kolem hvězdy přišité na poručíkových prsou. S pískotem v uších, pohmožděný, tvrdohlavý, neoblomný poručík polknul krev, co mu tekla z nosu, a přemýšlivě pozoroval koně.

„Hmm,“ zopakoval seržant a skláněl se nad opravenou nohou, aby ji prozkoumal zblízka. „Něco na té noze je, poručíku. Neřeknu vám, jestli je delší, nebo kratší než ostatní,“ zabral se seržant do své myšlenky a zachmuřeně pokyvoval hlavou, „ale já bych řekl, že nesedí, jak má.“

„Běžte pryč, seržante.“

„Když dovolíte, myslím, že chlapci už mají představu o tom, jak přeskočit...“

„Jak by mohli mít představu, když mě ještě přeskočit neviděli? Mohl byste mi to vysvětlit, seržante?“

„No ano, každopádně, je to jako byste přeskočil, poručíku.“

„Ale ještě jsem nepřeskočil...“

„Ano, ale už mají představu...“

„Nicméně, seržante, to, co zůstává naprosto jasné i tady pro tu kozu, je fakt, že já jsem toho koně ještě nepřeskočil! Možná kvůli špatné vzdálenosti, možná dnes nemám svůj den, možná kvůli botám nebo kvůli nějaký další ptákovině, ale jakože se Bravo jmenuju, já ho přeskočím, i kdybysme tu měli strávit celej boží den! Je to jasné, seržante?“

„Rozkaz.“

Seržant se postavil do pozoru, otočil se o sto osmdesát stupňů a podíval se na hodinky. Potom se zahleděl k zadní části zeleného stanu, na svah s odpadky: nikdo v dohledu, ještě víc jak hodinu než se tam ukáže nějaký voják, jak škrábe brambory nebo kuchá rybu. Ať někdo přijde, pomyslel si, ať někdo utne tuhle šaškárnu. Seržant, rozhodnutý získat nějaký čas, ať to stojí, co to stojí, rozvinul novou myšlenku.

„A co kdybychom sem před koně položili nějakou oporu, poručíku, nějaký podstavec, a tím by se skok usnadnil.“

„Co to tady zas blábolíte o jakém podstavci, seržante?“

„Nějaký kámen, nebo cihly...“

„Cihly! Na co myslíte, že si tady hrajeme?“

Otočil se k němu zády a odcházel, maličko napadal na jednu nohu a opovržlivě a nedbale si manžetou košile čistil tvář od krve. Když už byl u posledních vojáků z jednotky, podíval se na zachmuřeného čahouna, který se měl brzy stát vedoucím oddílu – Fermín Freire Albariño z Albarínu, což je provincie města Luga – a mrknul na něho nafialovělým okem. Zmatený voják se usmál. Poručík si jedním mocným tahem vyndal rukavice zpod opasku a znovu si je nasadil, snad aby tak zakryl sedřené dlaně anebo to byl zkrátka rituál pro zklidnění nervů a povzbuzení.

Poodešel mnohem dál, zastavil se a otočil, a zatímco si upravoval rukavice, upřel na koně – který stál nehnutě na svém místě, ale teď jako by se na již sluncem rozehráté půdě chvěl jako spící pavouk rozhýbaný vlnícím se vzduchem – zuřivý a jedovatý pohled svým krví podlitým okem. Poručík věděl, že je to jeho poslední šance. Překonal bolest i zuřivost a jeden láskyplný pohled věnoval i svým vojákům. Pohled velice daleký, až z výbušného, nemilosrdného, hlubokého nitra, kam oni nemohli dohlédnout, z ještě větší dálky, než byla jeho neschopnost, krev a uznání vlastní chyby, z větší dálky, než byl prach a porážka. Vojáci mu odpověděli vyrovnávajíc se ustrašeně, ale s pochopením, ve svém postoji v pozoru, udivení a s rozhodným pohledem do prázdna. Seržant Lecha, již neschopný jakékoliv reakce, po jeho boku čekal na konec nesmyslného dobrodružství. S rukama složenýma za zády a hlavou sklopenou pozoroval slepici u svých nohou, která zuřivě zobala do žížaly.

Poručík přikrčený nad čarou zcela zkameněl, s kolenem skoro na zemi a s bičíkem sevřeným paralelně s nohou napjatě vytyčenou vpřed. Cítil ostrou bolest v kyčli. Jeho tvrdý a beznadějný výraz se už podobal výrazu šilence, zaměřený stále na svého protivníka s podivínskou křečí, jako by čekal, že ho přistihne při falešném pohybu, že ho bude moci překvapit ve chvíli nepozornosti a strhnout masku jeho podvádění. Spočíval na jedné noze, pak na druhé a kolébal tak jemně svými elegantními zády. Poddůstojníkovi vepři za ním zesílili se svou mizernou rozvrзанou symfonií. Potom, když poručík sklopil zrak k zemi, aby se lépe

zkoncentroval k běhu, uviděl u své nohy pohybující se vyschlou mořskou hvězdici. Armáda mravenců ji nesla a otáčela s ní kolem dokola. Chtěl se soustředit na svůj skok, ale nemohl odtrhnout oči od mrtvé hvězdice a obdivuhodných mravenců (jak jen se mohla mořská hvězdice dostat přes strmé úbočí kopce až na tuhle sluncem ozářenou a vlajkami posetou pustinu?), až nakonec zavřel oči, stisknul pěsti a vystartoval. Bláznivě se poháněl bičíkem, kulhal a za podpatky se mu červeně prášilo. Při běhu se mu nohy oproti hrdě drženému trupu hodně opožďovaly, jako by spodní část těla už neměla sil uposlechnout příkazů jeho vůle, a svým bičíkem bez přestání šlehal své boky a boty a sám pro sebe mezi zuby cedil jakési kletby. Prudce, jako by chtěl koně strategicky překvapit, se naklonil a zbytek trasy běžel příkrčený. Někteří vojáci zavřeli oči, aby se na to nemuseli dívat, a ze středu formace se opět ozval skřípavý, chraplavý a nemilosrdný břichomluvecký hlas: „Legionáři ke mně, rozbiju si hubu!“, ale tentokrát už se nikdo nesmál. Pita se díval bokem, Amores nevěřičně zamrkal a Folch pomalu otočil hlavu na stranu. Poručík Bravo se pustil do kradného běhu jako ohrožené zvíře.

Ještě, než doběhl ke svému cíli, se poručík napřímil, zahodil bičík, přitiskl bradu k hrudi, ruce podél těla. Poslední úsek běžel jako by si odpykával nějaký trest. Pouzdro se zbraní se mu odráželo od třísel a on přijímal údery jako další způsob popohánění. V poslední fázi předcházející skoku si v hlavě přehrál všechny neúspěšné skoky, které v životě uskutečnil a hlavou mu proběhla i úplná hloupost: „Včera jsem zapomněl namazat pistoli.“ Až na ten náhlý pocit prázdnoty – ve vnitřku koně, v jeho neúplných vnitřnostech, poručík při opření rukou zpozoroval podupávat cosi živého, co mu způsobilo mravenčení – byl skok zázračným výsledkem chabrosti a stylu. Ale poručík už byl tak zesláblý a tak přepumpovaný odvahou, vášní a mužským egem, že ještě než stačil dát ruce pryč z koně, zápěstí se mu podlomila, jako by byla hadrová, koleno se uhodil o okraj koně a jeho tělo vertikálně přepadlo hlavou dolů, jako to dělají otáčející se panáčky u stolního fotbalu nabodnutí na tyči. Poručík spadl přímo na hubu, aniž by zmírnil pád rukama, čímž se vzdal jakéhokoliv přibrzdění či ulehčení dopadu. Zůstal nehybně ležet tváří k zemi a silně krvácel z nosu a úst.

Seržant Lecha k němu běžel, přikleknul a okamžitě odhadl sílu dopadu. Poručík se chtěl zvednout, ale vysílený jen znovu spadl tváří k zemi. Krev mu z nosu crčela proudem. Seržant s pomocí čtyř vojáků zorganizoval přenesení zraněného, který se pokusil o odpor. Poručík se zmoženou hlavou, opřený o loket tiše oddychoval. Ve své nepohodlné poloze se ponořil do potupné sebelítosti. Z jeho očí teď bylo vidět jen bělmo a z pokřivených úst mu vytékala načervenalá pěna. Poslední věc, kterou udělal, než se jim odevzdal, bylo odvázání šátku z čela a jeho následné zahození do dáli. Seržant ze sebe chrlil rozkazy, další vojáci přispěchali na pomoc, vráželi do sebe. Všichni chtěli vzít poručíka za ruce a nohy a nakonec ho zvedli a otočili se s ním kolem dokola, aniž by zamířili k nějakému cíli. Poručík v polobezvědomí a závratí zvedl v oblaku prachu ruku v rukavici a vypravil ze sebe: „Klid, volové,“ a zachvátil ho kašel.

Když ho nakonec bezvládného odnesli, s bičíkem a čepicí zkříženými na jeho hrudi, ještě měl sílu otočit hlavu a oslepený sluncem a krví zamrkal. Vrhнул na svého nepokořeného protivníka, vykuchaného a chromého koně, poslední pohled, kterým se ještě jednou snažil prokouknout jeho bezbranné a přihlouplé vzezření, falešnou poslušnost.

Jednotka zůstala přibitá na místě a dívala se, jak poručíka Brava rychle odnášejí. Poslední věc, kterou z něho ten den zahlédli, byly jeho skvělé boty, jak pěšinou k ošetřovně rychle mizejí za zeleným stanem. Seržant Lecha křičel rozkazy zpoza průvodu, a až když otočil hlavou, zjistil, že vojáci ještě stále stojí na planině pod již žhnoucím sluncem v pozoru, ukázněně a zcela zkoprněli. Bylo slyšet uklidňující a vzdálenou ozvěnu vlnobití, které nyní celou délku pobřeží oslintalo černou pěnou. Vítr se ztišil. Seržant zařval: „Rozchod!“

5.2 Jaro ve smutku

Manžel jí zemřel na jaře a jeho smrt v ní vyvolávala občas šťastné a občas nešťastné úniky do vlastního nitra.

Jmenovala se Elena, Elena Grande, ale byla drobná a lehounká jako dech. Snad proto dospělost její tělo příliš nezpustošila. Přes svůj věk – čtyřicet tři let – si tedy ještě udržovala některé rysy dospívání, jejichž vývoj zkoumala po večerech v tomtéž zrcadle, v jehož odrazu viděla, i jak se vytrácí její mládí. „Rty jsou to první, co na nás ženách stárne,“ řekla sama sobě v den pohřbu, když se vrátila do domu oproštěného od tíhy smrti, ale svázaná jakousi přitěží, která, aniž by přecházela v hořkost, s ní udržovala vztah jako s mladší sestrou. Když si lehla, konečně osvobozená od příbuzných a přátel, kterým bylo na očích vidět, jak se bojí nechat ji samotnou, pochopila, že ten kámen v její hrudi už nikdy nezmizí. Bude si tedy muset zvyknout s ním žít, jako si jiní zvykají nosit protézu, umělou část těla, a uložený v jejím nitru bude zaznamenávat další fáze jejího konce. Ta tíha, kterou ona přirovnávala ke kameni, byla ve skutečnosti odrazem jistoty. Jistoty smrti zděděné od svého manžela společně s domem, penzí, autem, činy a úzkostí ze života, která byla tím silnější, čím zjevnější byla existence strachu proměněného v kámen. Ležela na zádech, usmála se, přežvykovala růžek povlečení - jako když byla malá - a přemýšlela o tom, že jistota její vlastní smrti je jako zajímavý druh těhotenství. Těhotenství nepředvídatelně dlouhé (třicet, nebo v nejlepším případě třicet pět let) jež zrodí mrtvolu, kterou ona, nicméně, nebude moci vidět. Přinejmenším v tom se teď podobala ostatním. Až do té chvíle si Elena myslela, že smrt je něco, co se týká ostatních, a v jejím případě už se to asi nějak zařídí.

První noc nespala. Ale vstala, jakoby odpočatá, připravená začít od prvního rozbřesku s novou rutinou, kterou tajně vnímala jako způsob štěstí založeného na skutečnosti, že je konečně svobodná a sama. Pomyslela si, jaký je to velký úspěch, že tolik let dokázala vzdorovat střídavé touze manžela mít děti, které ona nikdy nechtěla. A také si o sobě pomyslela, že je zvláštní, všechny ženy přece chtějí mít někdy děti.

Vyšla ze sprchy a nahá se prohlížela v zrcadle. Její prsa ještě odolávala návalu tíhy – snad díky své zanedbatelnosti. Bradavky měla pevné a svým tvarem a barvou, ve kterých se snoubila útočnost s tvrdostí, přiváděly muže k šílenství. Ramena postrádala pevnost, ale klouzaly po nich zbytky dospívání počínající v trojúhelníku tvořeném očima a nosem jemně sestupující směrem k břichu ukrývajícím tolik nevyplněných přání. Potom se vyhoupla na dřevěnou stoličku a pozorovala odraz svých stehen a neobvykle rozrostlý chumáč ochlupení. Cítila se hrdá na tu hojnost, za kterou se dříve styděla. Její zkušenost s muži ji naučila přijmout ji s potěšením.

Překonala chuť se otočit a prohlížet si půlkruh svých hýždí rozříznutý v půli. Už odedávna se vůči nim cítila odmítavě, ale nezdálo se jí vhodné se ve svém pocitu utvrzovat právě v tento den. Seskočila ze stoličky a hrála si se svým neposlušným účesem, zatímco si mumlala: „Tělo, vlastníme jenom naše tělo, intelligence, duše, to je jen výsledek pohledu ostatních.“

Mechanickým pohybem vzala kartáček, nanasla na něj pastu, a když ho vložila do úst, uvědomila si dotyk čehosi neznámého. Podívala se na kartáček a zjistila, že byl manželův. V té chvíli pocítila nával osamělosti a rozplakala se, držela se okraje umývadla. Plakala v prudkém přívalu emocí, které nedokázala odhalit v uplynulých dnech před mrtvým a před zničenými tvářemi příbuzných a přátel, kteří snad čekali na takový projev úlevy, ale to ona byla schopná ukázat jen vlastnímu odrazu.

Když se její nářek zklidnil, zabalila se do županu a vrátila se do ložnice. Schoulila se v růžku postele a s očima upřenými na veliké zrcadlo toaletního stolku čekala, až se v ní probudí nějaké rozhodnutí. Slunce už osvětlovalo jeden kout pokoje, jako plochá žárovka schopná vrhat světelný pruh bez objemu, v jehož prostředí náhodně poletují drobné částičky, s kterými Elena pocítila momentální souznění. Potom vzala ze stolku telefon a vytočila číslo na svou matku.

„Holčičko,“ zaslechla na druhém konci, když řekla, kdo je, „ještě jsem ti nevolala, abych tě nevzbudila. Máme o tebe takovou starost.“

„Jsem v pořádku, mami, v pořádku,“ řekla. „Budu trávit den někde po venku, musím toho dost zařídit. Chtěla jsem vás o něco poprosit.“

„Co potřebuješ?“

„Abys sem přišla s pomocnicí, nebo s kým chceš a vzala Luisovy věci, zatímco budu pryč.“

„Ale,“ namítla matka, „měla bys být u toho a říct, co z těch věcí si chceš nechat.“

„Momentálně si nechci nechat vůbec nic, mami,“ odpověděla Elena netrpělivým a prosebným tónem. „Chci, aby někdo odnesl jeho oblečení, jeho holicí strojek, jeho boty, jeho..., jeho kartáček na zuby. Prostě všechno.“

„Ale jeho matka bude chtít nějaké věci,“ nedala se matka odbýt.

„Tak s ní promluv ty a dej jí, co chceš. To ostatní můžeš vyhodit, nebo si schovat na půdě.“

„No tak dobře, dobře, jen se nerozčiluj. Teď musíš být klidná. Vezmi si ty prášky, co ti dal otec. Říkám ti to, protože si jen myslím, že by ses neměla takhle utrhouvat. Víš přece, že Luisovi nedělali pitvu jen proto, že jeho lékař je tatínkův kamarád, ale...“

Plochý paprsek světla se posunul k toaletnímu stolku a zdálo se, že zrcadlem, které během let pohlcovalo Elenino mládí, proniknul jako nůž. Částečky prachu bloudily z jedné strany na druhou, jako by se snažily najít východ. Ona mezitím poslouchala všechna doporučení své matky, protože věděla, že to je cena, kterou musí zaplatit za to, že se jí postará o všechny praktické záležitosti a ty ona snášela ze všeho nejhůř.

Když zavěsila, cítila se zvláštním způsobem silná, což ještě zdůraznilo skutečnost, že je tolik jiná, jiná než její matka a než všechny ostatní ženy, na kterých byla po celý život závislá. Takže ten krátký telefonický rozhovor přinejmenším posloužil ke konstatování jedné skutečnosti – té o vlastní výjimečnosti – za kterou možná nebyla zodpovědná, ale které ani nebyla ochotná se vzdát.

Když vyšla na ulici, jaro jí připadalo přehnané. Žila v hezké čtvrti plné stromů a atmosférických jevů, ve které roční období jako by se zastavovala, aby svědomitě uskutečnila práci, která v drsnějších městských částech prošla nepozorovaně. Potom přijde léto, pomyslela si, a ještě než přejdeme ke dveřím našeho skutečného domova, zimy, budeme pozorovat podzim. A já budu sama, sama se svou zkušeností, sama a svobodná, sama a šťastná

nebo nešťastná, ale sama, sama, sama... Slovo sama vyslovila mnohokrát, až vznikla jen šňůra bezvýznamného zvuku. Potom se vrátila ke vchodovým dveřím, jako by něco zapomněla, a výtahem sjela do garáže. Stařík, který auta hlídal, zamručel neobratně cosi o soustrasti. Elena přišla k autu svého manžela a chvíli ho pozorovala s výrazem, ve kterém by někdo důvtipnější než onen stařík, odhalil nostalgický tón. Bylo to dobré auto, stejně jako všechno, co ti dva vlastnili, včetně lásky. Kdysi se v něm dopouštěli bláznivín zamilovanosti, která tehdy naplňovala jejich existenci. Elena to auto znala, jako by v něm bydlela. Z jeho oken kdysi pozorovala krajinu, ulice, města. Prožívala v něm nenávratné chvíle slasti, neopakovatelné bláznivé okamžiky, při kterých se její drobné tělo přizpůsobovalo omezenosti prostoru a podvolovalo Luisovým neobvyklým požadavkům, aby za to na oplátku prožila ty největší přívaly rozkoše, na které si dokázala vzpomenout. A později, když si upravovala šaty a pootevřela oči, překvapilo ji prostředí, co je obklopovalo: zasněžená krajina, špinavá zeď na parkovišti, průčelí katedrály, bouřka.... Auto bylo jako ochranná bublina s koženými sedačkami a cigaretami na dosah ruky, kterou klouzali světem, životem s krátkými přestávkami pro hříchy lásky.

„Je to dobré auto,“ zamručel za ní stařík.

„Chci, abyste se postaral o jeho prodej. Co nejdříve, na ceně nezáleží. Rozhodně vám dám deset procent z ceny, za kterou se vám ho podaří prodat.“

Stařík potlačil hamižné gesto a Elena znovu vyšla na ulici, vzala si taxi a nechala se dovézt do centra. Byla objednaná v kadeřnictví, v jiném než obvykle, a i když bylo ještě brzy, rozhodla se chvíli se procházet kolem výloh, aby se cítila svou vlastní paní, paní ulice a paní života, který se mohl zdát zoufalý, ale nakonec to byl přeci její vlastní život, vzdálený od potřeb ostatních, včetně potřeb jejích vlastních.

Vyzkoušela si různé druhy chůze, různé druhy pohybu uvnitř obchodů, procvičovala novou osobnost: rodila se, rodila sama sebe, a ačkoliv jí to nepřinášelo nijak velké množství radosti, tušila, že to není podstatné, ale samotná skutečnost zrození se a toho, že sama sebe vidí se rodit.

Po chvíli si všimla, že někteří kolemjdoucí na ni nepatříčně zírají, jako by něčím přivolávala pozornost. Zastavila se před výlohou a pozorovala svůj

obličej, v kterém se odrážela únava po nocích strávených po boku umírajícího. Tvář jí připadala ve špatném stavu, ale dalo by se to napravit trochou odpočinku a nezbytným kosmetickým ošetřením. Dotkla se nenamalovaných rtů. Rty, pomyslila si, rty jsou to první, co na nás stárne. Potom se dívala na své oči a na popelavé kruhy tvořící se hned pod nimi. Tuto část obličeje měla zcela podrážděnou od pláče, každý, kdo se na ni podíval, v ní viděl ženu, která právě plakala. Hezky oblečená žena s utrápeným obličejem.

Vešla do drogerie a koupila si sluneční brýle. Nebyly to žádné všední brýle, byly značkové a skvěle jí seděly. Několikrát si je vyzkoušela a požádala o radu prodavače.

„Vypadáte jako nějaká herečka, jako herečka, co se snaží nepozorovaně projít.“

„Vypadám, jako herečka,“ zopakovala. „Jako jaká herečka?“

„Nevím,“ odpověděl prodavač trochu překvapený touto otázkou. „Jako jedna starší herečka, taková tajemná.“

„Jako Greta Garbo?“ zeptala se.

„Přesně tak,“ odpověděl prodavač, kterému se náhle rozbřesklo. „Připomínáte mi Gretu Garbo z jedné fotky, co jsem viděl v obchodě. Měla na sobě podobné brýle.“

Elenu překvapila cena brýlí. Ještě nikdy, až do té chvíle, si nekoupila tento módní doplněk a nevěděla, že jejich tvar a výjimečnost je tolik prodraží. Přesto zaplatila, nasadila si je a znovu vyšla na ulici. Skutečnost teď byla úplně jiná. Vše se zdálo tlumené – slunce, obrysy, ruch ulice. A ona pozorovala některé rysy této zjemnělé skutečnosti zpoza druhé strany čehosi, zpoza druhé strany slunečních brýlí. Usmála se na sebe do výlohy. Život je zvláštní. Elena nikdy nedůvěřovala lidem se slunečními brýlemi. Říkala si, že když někdo před zbytkem světa potřebuje skrýt své oči, tak asi nedokáže jiným způsobem tajit své úmysly. Se svým manželem, Luisem, někdy hrála hru na hádání charakteru takových lidí.

„Sleduj tohohle,“ říkávala, „ten je nosí, protože rád zírá na ženy. Ale netají nic než pronikavý pohled.“

„Prosím tebe,“ na to Luis vlídně, „jsou i lidi, co je nosí, aby si chránili oči před sluncem.“

„Na to mají obočí. A řasy.“

Loni v létě dokonce roztřídila všechny své přátele na základě údaje o brýlích. Všechny, kdo používali tuto přenosnou protézu, zařadila do stejného odstavce pod obecným pojmenováním *ti další*.

Nyní se usmívala, když si pomyslela, že také přešla do této skupiny. Zkusila se podívat přímo do slunce a zjistila, že jí to nepůsobí bolest. Pocítila hlad a vešla do kavárny, kde ještě podávali snídaně. U barového stolku vedle ní starší žena dychtivě a požitkářsky namáčela churros¹ do šálku s čokoládou, což Eleny zaujalo. Když došla k číšníkovi, sundala si brýle a objednala si totéž. V tom okamžiku se skutečnost změnila na nepřátelskou: číšník měl uhry a stará žena knír. Zase si nasadila brýle a prostor znovu nabyl uklidňující nádech. Rozhlédla se, lehce se zastyděla, že má hlad, hlad na čokoládu s churros ve chvíli, kdy sotva pohřbila manžela. Neviděla žádnou známou tvář.

Žena se otočila, aby na ni pohlédla a ocenila Eleny gesto požitku poté, co zakousla první sousto. Řekla:

„Tady je dělají nejlepší.“

„Promiňte?“ odpověděla Elena a naklonila se k ženě potlačujíc instinktivní nutkání sundat si brýle, když s ní mluvila.

„Že tady dělají nejlepší churros, celé posypané moučkovým cukrem. A čokoláda je poctivě uvařená, ne jako v jiných kavárnách.“

„Aha,“ na to Elena.

Po chvíli se žena opět dala do řeči:

„Těší mě, když vidím, že vám chutná stejně jako mě. Mám dceru, je tak ve vašem věku, co nechápe, že pro mě to nejdůležitější v životě je tato chvíle. Mám strašně ráda čokoládu s churros.“

Eleny takový požitek zaujal a zatvářila se přístupněji, aby si získala ženy důvěru, nicméně neodhodlala se sundat si brýle, aby ukázala své oči.

„Mladí lidé, obecně,“ dodala žena, „si myslí, že my staří lidé nemáme žádná potěšení, že nás se týká jen smrt a šmitec. Ale já žiju a myslím na tento okamžik. Churros a rádio, to je moje zhouba. Když neposlouchám

¹ churro – typická španělská pochoutka vyrobená z těsta podobného těstu na koblihy, je sypaná cukrem, mívá formu válečku a tradičně se namáčí do horké čokolády

rádio, jím churros. A naopak. Lidé si myslí, že není jiné potěšení, než to jejich. A to ne, jsou i jiná.“

Elena hleděla na ženu zpoza brýlí a chvíli přemýšlela, jak by pokračovala v konverzaci. Zdálo se, že ta žena vlastní nějaké důležité životní klíče. Možná, že život, počínaje dospělostí, spočívá hlavně v rozvíjení malých a dostupných požitků. Časem snad mohou tyto požitky díky pozorné péči tvořit jádro života naplněného citem. Řekla:

„Chodíte sem každý den?“

„Kéž by to tak šlo,“ na to žena. „Když ještě žil můj manžel, tak ano. Chodili jsme sem každý den, ráno a odpoledne. Ale teď, s tím důchodem, co dostávám, sem můžu zajít jen třikrát do týdne. Ale žiju myšlenkami na tyto dny, na ten okamžik, kdy vstoupím do kavárny a objedná si své churros s čokoládou. Rozumíte mi?“

„Myslím, že ano,“ odpověděla Elena, vyvedená z míry.

„Takže, milá zlatá, nechodím.“

„Já jsem také vdova,“ řekla Elena s pocitem, že tímto přiznáním činí bezplatný a osvobozující vlídný skutek. Bylo to poprvé, co si sama k sobě vztáhla tento výraz – vdova – a usoudila, že se rodila příliš rychle.

„Jsem vdova,“ zopakovala a zapřemýšlela nad významem tohoto temného slova. Žena, která přežila svého manžela, žena, která znenadání zůstala sama, ačkoliv může těžit z výsad, které plynou z finančně dobře zajištěného nebožtíka: životní pojistka, vysoká penze, dům, úspory, různý majetek. Jsem bohatá a mladá vdova, vdova, co si může dovolit koupit hodně drahé sluneční brýle.

„To mě mrzí,“ odpověděla žena a vyškrabovala čokoládu z šálku, „to musíte být vdovou teprve krátce.“

„Dva dny,“ na to zoufalá Elena, bylo jí do pláče a pomyslela si, že začala dozrávat jako vdova ve stejnou chvíli, kdy Luis začal dozrávat jako mrtvé tělo. „Je to tak zvláštní,“ dodala.

„Tak a teď mi ukažte oči,“ řekla žena.

Elena si neobratně sundala brýle a ukázala unavené, ale suché oči.

„Hodně toho naplakaly tyhle dvě perličky,“ dodala žena. „Ale jez, holka, nestyd' se a jez.“

Elena si znovu nasadila brýle a spolu s nimi i nepřístupný výraz. Nelíbilo se jí, že jí žena začala tykat pod záminkou lítosti. Jenom chce, abych za ni zaplatila, pomyslela si.

Zaplatila svoji útratu a vyšla na ulici. Nedokázala přestat myslet na to, že má na sobě sluneční brýle. Zdálo se, že tato skutečnost má moc změnit jí život. Budu je nosit i odpoledne a večer, řekla si, a budu se s nimi dívat i na televizi.

V kadeřnictví znovu přiznala, že je vdovou, ale už jiným tónem. Kadeřník, co se jí věnoval, měl schopnost zlehčovat takovéto stinné stránky života a povzbudil Eleny, aby v tomto stavu zůstala hodně dlouho.

„Mladá vdova,“ řekl, „potřebuje hodně věcí.“

„Jaké věci?“ zeptala se pobaveně Elena.

„Černé věci, s krajkami a neprobádanými záhyby, jestli dovolíte, abych to tak vyjádřil,“ nato kadeřník.

„To jste řekl moc dobře,“ odpověděla Elena.

„A tmavé spodní prádlo, možná temně fialové, které dosvědčuje přítomnost bolesti, která ale může z určitého pohledu působit dráždivě.“

„Vy jste básník,“ řekla Elena se smíchem. Cítila se velmi dobře.

„Já jsem umělec,“ uzavřel to. „A teď to nepůjde jinak, než že si budete muset sundat brýle.“

Elena poslechla, ale skutečnost pro ni nebyla nepřátelská. Barvy stěn a čisťounké uniformy zaměstnanců jí vnukly pocit, že místnost vypadá jako domek pro loutky, nebo jako děloha, ve které vše poklidně plyne. Zatímco podstupovala odbornou masáž hlavy, vybavovala si své spodní prádlo, které díky svému drobnému vzrůstu vždy nakupovala v odděleních pro náctileté. Vzpomněla si, že pro den Luisova pohřbu si koupila černý komplet, který by si mohla vzít i patnáctiletá dívka. Cítila se v něm velmi svůdně. Její dobrá nálada se začínala stáčet k sexu, ale věděla, že na to je ještě brzy. Jemňoučké prsty se nyní systematicky dotýkaly její tváře a vůně krému ji sladce omámily, skoro až uspaly. Ale neusnula, protože chtěla procítit požitek z uvědomění si toho, že se jí někdo dotýká a že za to platí. Poté požádala také o masáž rukou.

„Musím se vidět s Jorgem,“ pomyslela si se zavřenýma očima, „lépe dnes, než zítra.“ Jorge byl milenec, s kterým udržovala tak intenzivní a trvalý vztah, až se stal „milencem“. Vztah s ním upevnil její manželství s Luisem. Ráda šla od jednoho k druhému a myslela na to, že současně udržování obou vztahů jí dalo množství zkušeností, z kterých oba těžili. Nicméně Jorgeho důležitost v jejím životě začala být v poslední době přílišná a to v Eleně vyvolalo první představy o Luisově smrti, jako by jeho existence začala překážet jejímu vztahu s Jorgem. Nyní – sotva uplynulo čtyřicet osm hodin od Luisova úmrtí – pro ni vztah s Jorgem ztratil veškeré kouzlo. Bude lepší se k tomu postavit čelem.

„A je to,“ řekl kadeřník a spokojeně se usmíval.

Elena se vrátila z uklidňujícího snu, v kterém se nacházela, a prohlédla se v zrcadle. Byla jiná, konečně byla jiná. Ustříhli jí dlouhé vlasy, co nosila už od dětství, a nechali jen velmi krátké vlasy po stranách a na šíji. Do čela jí padaly jakoby neuspořádaně kadeře prosvětlených vlasů, které jejímu obličejí dodávaly podobu neposedného klučiny, a s tím se cítila být ztotožněná. Z tváře díky masážím a krémům vymizely stopy po vyčerpání. A co se týče očí, vhodné kapky se postaraly o odstranění známek po pláči. Podívala se zblízka do zrcadla. Řekla:

„Rty, můj věk mi jde rozpoznat ze rtů.“

„Musíte o ně pečovat,“ na to kadeřník. A dal jí „zázračný“ krém na noční použití.

„Každý večer,“ naléhal, „a ať vás ani nenapadne se opalovat, aniž byste si je chránila cigaretovým papírkem. Pamatujte na to a příště, až k nám přijdete, budete o tři roky mladší. Ano, a neličte se do zítřka nebo pozítří, pokožka by měla dýchat.“

Elena si nasadila sluneční brýle a znovu se prohlížela v zrcadle. Byla jiná. Požádala o telefon a zavolala do Jorgeho kanceláře. Domluvili se na společném obědě.

Jorge Eleny nepoznal, dokud na něho nezamávala od stolu. Restaurace byla plná obchodníků, ale je usadili v poněkud odlehlejší rohu.

„Co sis to udělala?“ zeptal se, zatímco si sedal.

„Změnila jsem se, jsem jiná,“ odvětila Elena se zneklidňujícím klidem.

Jorge se zdál být vyvedený z míry. Zamručel několik neobratných a neúplných slov, což mělo představovat soucítění v souvislosti s Luisovou smrtí, a požádal ji, ať si sundá brýle.

„Ne, ne,“ odpověděla ona, „mám oči zarudlé od pláče.“

Jejich rozhovor vyzněl zvláště. Elena hned uhodla, že Jorge má strach z nové situace. Bez pochyby si myslel, že skutečnost, že ona je svobodná, mohla změnit jejich vztah. Takže se bál, že by se ho Elena mohla snažit nutit, aby opustil svoji ženu. Tato obava ho vedla ke spáchání několika slovních ubohostí, které Eleně z její pozice připadaly zábavné. Nicméně když pochopil, že spíš, než se k němu přimknout, měla v úmyslu ho vymazat ze života, změnil se jeho přístup. Vzdálenost, kterou mu Elena předkládala, spustila znovu jeho touhu.

„Chceš jít někam do hotelu?“ zeptal se, když jedli dezerty.

„Vůbec nechci, abychom někam šli, Jorge. Zapomínáš, že zrovna zemřel můj manžel.“

„No, moc to tak nevypadá,“ odpověděl neúprosně a zkoumal při tom Eleny nové sestřih. „Prosím tě, sundej si ty brýle.“

Elena si klidně sundala brýle a položila je na stůl. Nebyl to ale mechanický pohyb, protože si uvědomovala, jak se zvedá její ruka a potom ucítila mezi prsty dotek nožky a tíhu slunečních brýlí. Zaslechla také, jak lehce ťukly o stůl.

„Dej mi cigaretu,“ řekla.

„Nemáš podrážděné oči,“ odpověděl on.

„V kadeřnictví mi dali oční kapky. Dej mi, prosím tě, cigaretu.“

Kouřili v tichosti, jako by čekali, že situace si sama najde konečné řešení uspokojivé pro oba. Elena ve skutečnosti přemýšlela o brýlích a o této nové užitečnosti, kterou právě objevila. Totiž, že si je může sundávat, nebo nasazovat v jistých okamžicích během rozhovoru, ale také pohrávat si s jejich klouby, zatímco leželi na stole. Tušila, že v takovýchto gestech se ukrývá veškerá komunikace a rozhodla se, že s tímto novým předmětem do jejich vztahů nikdy nevstoupí rutina.

Jorge musel tušit, že Elenina pozornost nesměřovala k němu. Řekl:

„Nikdy jsi nenosila sluneční brýle a teď se zdá, že jsou tím nejdůležitějším v tvém životě.“

„Je to první věc, kterou jsem objevila já sama,“ odpověděla ona zachmuřeně.

„Eleno, podívej,“ dodal on, „je přirozené, že jsi nervózní a vyvedená z míry. Utrpěla jsi podstatnou ztrátu a několik dní jsi strávila u umírajícího. Víím, že je to těžké, protože já jsem trpěl, když umíral otec a ta zkušenost mě dost zasáhla. Ani nevíš, jak mě mrzelo, že jsem v tak těžkých okamžicích nemohl být s tebou. Ale teď ti můžu pomoci. Jestli chceš, necháme uplynout pár dní a pak ti zavolám. Teď už ti budu moct zavolat kdykoliv.“

Elena si nasadila brýle a zeptala se:

„Vzal by sis mě?“

„Víš, že to není možné,“ odvětil a vrátil se do počáteční nejistoty, „v našem vztahu se o takové možnosti nikdy neuvažovalo.“

„Ale teď jsem vdova.“

„Sundej si ty brýle, prosím tě.“

„Nechci si je sundat. Teď jsem vdova. Jednou jsi řekl, že kdybych byla svobodná, opustil bys rodinu. Teď jsem svobodná. Opustíš svoji rodinu?“

Jorge se zdál být vyvedený z míry útočností takových návrhů. Chtěl utéct, ale zároveň chtěl i zůstat. Nepochybně ho vzrušili novinky, co ta žena předkládala. Elena jeho vzrušení postřehla. Sundala si brýle a přitom si vyzkoušela nové gesto. Řekla:

„Je pravda, že vdova potřebuje hodně věcí?“

„Co tím chceš říct?“ zeptal se on.

„Dívej,“ pokračovala a ukazovala mu sluneční brýle, „jsou tmavé, jako vdova, ale nožky, když se otevrou a zavrou, připomínají dvě dlouhé ženské nohy. Tam, kde končí nohy, čeká vždy překvapení, v tomhle případě překvapení ze zlata.“

Otevřela pomalu jednu nožku a zblízka mu ukázala pozlacený kloub spojující k sobě dvě části předmětu.

„Ty ses zbláznila,“ řekl Jorge, aniž by uměl skrýt podrážděnost, kterou v něm ta hra vyvolala.

„Já jsem jako tyhle brýle,“ řekla ona, „ale moje zlaté území není tak snadno dosažitelné.“

„Brzy ti zavolám, Eleno.“

„To nedělej, jedu na čas pryč,“ zalhala.

Rozloučení bylo divné a lhostejné, jako i samotné setkání, ale Elena se cítila osvobozená od té zátěže, co už jí nepřinášela požitek.

Když se taxíkem vracela domů, pomyslela si, že by jí prospělo odjet na nějakou dobu k pobřeží. Ve městě bude vystavená nechtěným telefonátům, nesnesitelným utěšujícím návštěvám a utiskování svých rodičů. V následujících dnech by ji všichni pronásledovali, aby ji rozveselili. Ale ona, alespoň v tu chvíli, neměla v úmyslu být šťastná. Chtěla se pozorovat, dívat se na sebe, vidět do jaké míry dokáže unést samotu a jaký z ní může mít užitek. Toužila pozorovat běh měsíců, běh života pohledem chráněným temnými skly, zbavená prchavých vášní, necudných choutek, citových pout, která vždy vedla k závislosti na ostatních.

Během následujících dvou dní vyřešila několik praktických záležitostí, podepsala dokumenty, převzala kontrolu nad bankovními účty a zarezervovala si pokoj v hotelu na pobřeží Středozemního moře. Auto někdo koupil ještě ten samej den, co ho dala k prodeji, takže nechala podepsaná potřebná zmocnění svému právníkovi a pověřila ho předáním vozu. Nechtěla ho vidět, nechtěla se loučit s autem, ve kterém ještě zůstaly Luisovy i její osobní věci, jenž domovník vzal a uložil do bedny, která šla v domě přímo na půdu.

S rodiči se rozloučila po telefonu. Její matka si neodpustila poslední pokus. Řekla:

„Holčičko, tvůj otec a já souhlasíme s tím, aby ses nechala hospitalizovat, dokud se to všechno nezažehá. Vzpomeň si, že tvé krize šly vždy ruku v ruce s chvílemi obrovského napětí.“

Elena odpověděla s jistou hrubostí na návrh své matky a uhodla, že jí nebylo příliš proti mysli mít dceru z dohledu. Buď hospitalizovaná, nebo z dohledu, pomyslela si.

„Máš dost prášků, nebo mám říct otcí, ať ti pošle recept?“ zeptala se nakonec.

„Prášky mám, mami. Taky je to to jediný, co jste mi celý život dávali. Mám tolik prášků, že můžu v klidu strávit zbytek života. Neměj obavy.“

Měsíc pobývala na pobřeží poblíž malé rybářské vesnice, kam měla ve zvyku chodit každý den posvačit. Díky datu – konec května a začátek června – se zřídka objevili turisté, byl zde naprostý klid. Elena žila velice jednoduše. Blízkost moře a prášky naordinované otcem v ní snižovaly napětí a přiměly ji prospat mnoho hodin. Vstávala tedy docela pozdě, vždy vzrušená zaručenou přítomností slunečních brýlí na stolku. První pohyb dne byl věnován brýlím. Vešla s nimi do sprchy a nechala vodu stékat po obroučkách i sklech. Potom je osušila papírovým kapesníkem a za celý den už si je pak sundala jedině, když si s nimi hrála, procvičujíc pohyby, kterými sama sebe sváděla. Dokázala s nimi zacházet nenuceně, ať už pravou nebo levou rukou, ale každá ruka měla svůj vlastní význam. Když si je sundala levou rukou, neměla nejlepší náladu. Přesto, že se vyhýbala ponurosti, někdy ji odpoledne přepadl určitý druh podrážděnosti, který zápasil se sedativem rozpuštěným ve skleničce s koňakem.

Dopoledne se opalovala u hotelového bazénu. Nerada chodila k pláži. Hodiny předcházející obědu věnovala odpočinku a četbě. Přečetla několik detektivek, které v ní nezanechaly zvláštní dojem. Nejvíce se jí líbila povídka od jedné anglické autorky, kterou jí doporučili v hotelové knihovně. Byl to příběh o ženě, co ráda chodila do lesa a tam zavírala oči před stromy, aniž by se zastavila. Čekala, že jednoho dne stromy zmizí, jako si myslí pštros, že zmizí nepřítel, když schová hlavu do písku. Žena samozřejmě po celý život narážela do kmenů, takže měla stále pohmožděné tělo i tvář. Nicméně nevzdá se svého badatelského úsilí a přidává nové způsoby chůze a nové duševní postoje vůči lesu, což se zároveň projeví v nových poraněních a modřinách, které postupně získávají tmavou barvu kůry stromů. Nakonec, jednoho dne, zavře vší silou oči a jako blázen se rozběhne proti skupině stoletých borovic. Překvapivě, když spočítá, že vzdálenost, která ji dělila od stromů, už překonala, nenaráží na žádnou překážku. Běží tedy dál, aniž by o něco zakopla a nepozoruje ani žádnou únavu. Otevře tedy oči a vidí, že konečně pronikla do jiného prostoru, prosvětleného a beze stromů, kde může běžet do nekonečna, aniž by pocítila únavu, či bolest.

O několik stran později se čtenář dozví, že žena zemřela při nárazu do stromu při svém bláznivém běhu a tedy, že ten nový prostor, do kterého

dokázala proniknout, je smrt. Tento závěr Eleny trochu zklamal, ale povídka obecně se jí líbila a podnítila v ní několik myšlenek, kterými se rozptýlila během siesty, než usnula.

Potěšení z četby pod sluncem se také stalo novinkou v jejím bytí, ale věděla, že to je díky brýlím, skrz jejichž veliká skla se mohla dívat do nebe v pravé poledne, aniž by jí to ubližovalo. Rty si na radu kadeřníka chránila cigaretovým papírkem. Díky tomu a ošetřování krémy se jí rty během posledních dnů podstatně zlepšily.

Odpoledne se věnovala snění a vzpomínkám. Sedávala na terase jednoho baru, naproti malému přístavu. Objednávala si lehkou rybu, kterou zapíjela doušky piva. Tehdy si přehrávala, jak Luis, její manžel, umíral a docházela tak k některým důležitým úsudkům o svém vlastním přístupu vůči tomuto smrtelnému procesu. Usmívala se při pomyslení na to, jak překvapila příbuzné i cizí silou, co prokázala během těch nelehkých dní. Luis byl v kómatu tři dny, než zemřel. Z Elenina pohledu tehdy nemoc ztratila svou sílu, protože to byla nemoc, co nepůsobila bolest. Luisovo tělo se v těchto dnech předcházejících jeho zániku proměnilo v pouhou nádobu chemických sloučenin, které občas narušoval zvuk a rytmus jeho dýchání. Měla by zapomenout na ony zvuky stále ještě schopné vyvolat pocit viny a vymazat z paměti konečné zachrčení. Měla dojem, že takové chrčení byl způsob, jak se projevit, způsob jak říci ne.

Bylo zvláštní, že všechny její vzpomínky na Luise začínaly chvílí, kdy byl hospitalizován. Nikdy dříve. Jindy se zase zahleděla jen tak do prázdna, a zatímco pozorovala manévrující racky rozrušené příjezdem lodí, vzpomínala na auto již prodané někomu jinému, ve kterém ona i Luis strávili tolik šťastných chvil. Ale v takových případech nemyslela na Luise, ale na předmět, na automobil, jako by ten byl prostředníkem mezi ní a radostí, stejně jako brýle byly prostředníkem mezi ní a světem.

Jednou odpoledne, po té co vypila tři piva (o dvě víc, než měla ve zvyku) si představila, že je třiačtyřicetiletou ženou žijící na vesnici na pobřeží. Dopoledne pečovala o dům a o zvířata, co měla na starost a odpoledne odcházela rybařit až do západu slunce. Potom, když seděla na verandě svého domu, loupala zeleninu na večeri a při tom se dívala, jak si děti od sousedů

hrají v ulicích a zdravila kolemjdoucí, kteří pospíchali jedním či druhým směrem. Život plynul vzdálený svému tajemství: byl věčný.

Myšlenka na věčnost, anebo snad ta piva (ten den si vzala i o dva prášky víc, než obvykle) vnesly do její hrudi hrot sklíčenosti, který se zabodával vedle tíživého kamene, jenž byl původcem jejího vlastního konce. Hleděla do nebe, aby se tak ubránila tomuto malému návalu hořkosti a pozorovala neuspořádané manévrování racků. Ale sklíčenost v jejím srdci stále rostla jako v soustředných kružnicích. Tak si představila, že je rackem. Sluneční brýle jí velice usnadnily tuto přeměnu. Cítila, že její obličej je stále skrytý za skly, zatímco ona – aniž by si toho kdo všiml – stoupala, až dosáhla překvapivé výšky. Z této výšky pozorovala stůl, u kterého ona sama seděla, bez duše, ale svoji nepřítomnost skrývala pomocí slunečních brýlí. Nikdo si toho nevšiml, pomyslela si a plachtila dál směrem ke skupině racků, kteří se usazovali na palubě malé lodi. Když se k nim přiblížila, zjistila, že sklíčenost ji neopustila, ale přeměnila se. Nyní trpěla sklíčeností racka, dalo by se říci, a nevěděla, která z těch dvou je horší. Jak se přibližovala, všimla si ve skupince výrazu odmítnutí vyjádřeného zvláštním máváním křídel, jež vůbec nebylo přátelské. Přesto přistála na lodi vedle ostatních ptáků a dala se do zobání zbytků rozklované ryby. Projevy odmítnutí zesílily, ale Elena tam vytrvala, aby viděla, kam až mohou dojít. V tom se jeden z ptáků přiblížil až tam, kde ona jedla a ušetřil jí jedno velice rychlé klovnutí, kterým ji zranil na krku. Potom se v zajetí hrozného a nenadálého vzteku vrhla na útočníka a dvěma obratnými klovnutími ho zbavila očí. Nato ho chytila do drápů a začala si klestit cestu k srdci svého protivníka, který byl – nyní si toho všimla – mnohem starší než ona. Účinnost klovnutí z vrchu byl překvapující: pronikla peřím a masem s dovedností nože připraveného k takovému účelu. Když její rozčilení dosáhlo naplnění, vzdálila se od ptáka, který zůstal ležet mrtvý mezi rozházenými pírky. Tehdy si všimla, že ostatní racci letěli pryč od její běsnící mstitelky a že i ona vzlétla – stále ještě trýzněná sklíčeností ptáka, kterou neuměla kontrolovat – směrem ke kolmici stolu, kde svačila. Viděla svoji postavu tak, jak ji zanechala a pomalu k ní sestoupila. Když už byla ve svém těle, podívala se směrem k lodi a viděla změt' krve a peří. Číšník blízko ní pronesl:

„Ještě nikdy jsem neviděl takto spolu zápasit dva racky a už vůbec ne, aby se dokonce zabili. To bylo příšerné.“

Elena požádala o sklenici vody. Sklíčenost byla ta tam.

Té noci přišla do hotelu trochu omámená. Zkoušela dívat se na televizi s brýlemi i bez nich, ale klížila se jí víčka, přesto – když už se jí zavřela – se znovu probudila přepadená jakýmsi druhem údivu, který postrádal přesný původ. Nakonec se rozhodla jít do koupelny a připravit se ke spánku. Při čištění zubů pocítila na dásni dotyk čehosi neznámého, podívala se na kartáček a nenašla na něm nic zvláštního. Nicméně od chvíle, kdy si omylem vzala kartáček svého mrtvého manžela, pro ni okamžik ústní hygieny stále představoval malou hrozbu, kterou ještě nedokázala potlačit. Ta paměť – řekla si – ve které tkví ta hrozná schopnost něco připomínat, aniž by si odpočala.

A jako by tímto spustila neviditelný mechanismus vzpomínek, přišel jí na mysl obraz Luisova pohřbu. V jeho průběhu se totiž přihodilo cosi zvláštního, na co si až do této chvíle nevzpomněla. Hodně svítilo slunce, i když nebylo příliš horko díky neutichajícímu vánku svěžího vzduchu z hor, kde v prvních květnových dnech sněžilo. Ona stála na jedné straně hrobky obklopená svými i jeho rodiči a mlčky pozorovala přípravy pro spuštění rakve. Ostatní příbuzní a přátelé zůstali rozmístění ve skupinkách za nimi a udržovali tak diskrétní odstup od kruhu rodiny. Zdálo se, že se spontánně vytvořila hierarchická řada vyjadřující bolest. Takže blízkost k hrobce poměrně odpovídala důvěrné blízkosti k zesnulému. Elena měla na sobě černou sukni a sako, také černé, které se sukni ladilo, ačkoliv patřilo k jinému kompletu. Sako bylo dvouřadové a tvořilo výstřih do špičky, který se při určitých pohybech lehce otevíral a odkrýval lemování spodního prádla. Proto si vzala šátek, kterým si kryla věčko výstřihu. Vzpomněla si, že si v nově vybudované čtvrti velkých obchodních domů koupila černý komplet podprsenky a kalhotek, jež měla ten den na sobě. Oba díly byly lehoučké, ale protože poprvé je měla na sobě teprve nedávno, dávaly o sobě Eleny tělu znát vši silou všeho, co je nové. Například cedulka podprsenky se jí měkce zadřela do zad a tak si vzpomněla, že má komplet pro dospívající, nicméně i ten ladil s dokonalostí jejího těla. Byla by ráda, kdyby si nemusela brát silonky, ale matka jí řekla, že to není vhodné.

Mezitím už pracovníci pohřební služby spouštěli rakev a kněz se postavil na opačnou stranu hrobky, než byla ta, kde stáli příbuzní. Po jeho boku stál kostelník také oblečen v taláru a v rukou svíral jakýsi pozlacený předmět potřebný pro obřad. Elena se dívala do země směrem k rakvi, zatímco kněz odříkával modlitby. Pracovníci, v diskrétní vzdálenosti od obřadu, se chránili pomocí ruky jako clony před sluncem. V tom Elena zvedla oči a naproti sobě uviděla kostelníka a kněze, ale kostelníkovo tělo nevrhalo stín. Přišlo jí to zvláštní.

Nyní, zatímco usínala v hotelovém pokoji po tak nepokojném dni, si vyčítala, že si toho detailu nevšimla podrobněji, aby zjistila, jestli to byl jen optický klam, nebo něco tajuplnějšího. Podobné záležitosti – pomyslela si – se dějí každý den, ale naše smysly je nevnímají.

Bilance těch dnů byla v každém případě velmi pozitivní. Elena se vrátila do města posílená, opálená a smířená se svými hýžděmi. Ani na okamžik neustoupila pokušení navázat nové vztahy, i když příležitostí k tomu měla dostatek. Ve skutečnosti se naskytovaly příležitosti, ale chybělo ono pokušení, takže v tomto smyslu nesváděla žádný vnitřní boj.

Cítila se tedy připravená zestárnout o samotě, otevřená novým možnostem, aniž by se za nimi honila. To bylo to, co od života čekala: mír vzdálený minulým závislostem, z kterých pramenilo stejným dílem utrpení i štěstí. V budoucnu bude vše štěstí, krom toho, co by mohlo vzejít z takových oblastí existence, jejichž vývoj nebude moci ovlivnit. Ale aby se uchránila před takovými nepříjemnými prvky skutečnosti, měla sluneční brýle a k dispozici měla i řadu zvyklostí, malých každodenností, které si osvojila během pobytu na pobřeží a které ještě měla zdokonalovat a přizpůsobovat je městské krajině a interiéru jejího vdovského bytu.

První věc, co udělala v den příjezdu, bylo prohlédnutí pošty, kterou jí domovník předal se soucitným gestem, když se jí zároveň zeptal, jestli si přeje své parkovací místo pronajmout, nebo prodat. Elena pocítila malé bolestivé bodnutí v oblasti tíživého kamene, když si vzpomněla, že bude muset čelit skutečnosti, že je bez auta. Auto, věci ale mají význam, pomyslela si. Nařídila, aby se parkovací místo v garáži prodalo. Věděla totiž, že v jejím životě představovalo mezeru, jizvu, s kterou se bude muset naučit žít, kterou ale odmítala dráždit.

V poště – v které převládaly bankovní výpisy a kondolence, co přišly během její nepřítomnosti – našla sedm nebo osm obálek nadepsaných ručně, většinou nešikovně rozeslaných od mistrů mramoru a žuly. Všichni jí nabízeli své kamenické služby na vhodné pokrytí hrobu jejího manžela. Jeden z dopisů ji pobavil protikladem ve svém titulku – jmenovali se *Mramorové desky Železný*. Jiní jí posílali ceník nápisů do mramoru, takto se dověděla o existenci „hranolového písma z tmavého bronzu“ a o „písmu rytém do noveldského mramoru“ stejně jako o „základním písmu z tmavého bronzu.“ Čištění náhrobku z noveldského mramoru stálo sedm tisíc peset. Ptala se sama sebe, copak je asi novelda, zatímco si uvědomila, že úplně zapoměla na povinnost nechat náležitě zakrýt manželův hrob, kde by jednoho dne měli odpočívat i její vlastní ostatky. Zjistila, že všichni tihle kameníci mají své podniky na jedné ulici nedaleko od hřbitova, takže se nerozhodla pro určitého z nich.

Následujícího dne ráno si vzala taxi a zamířila do ulice mramorů. Nacházela se tam jedna firma vedle druhé, ale aby se dostala do jakékoliv kanceláře, musela projít dvorem plným náhrobních desek a prachu, na kterém většinou štěkal pes. Nakonec se rozhodla pro jednu, jejíž majitel musel být odborník na obchodní praxi, která se od ostatních lišila. Ve skutečnosti se jednalo o firmu s výlohou do ulice, která nevykazovala známky práce. Dílna musela být z druhé strany. Elena nahlédla do výlohy a skrze sklo pozorovala značnou rozmanitost panteonů, náhrobků, kamenných desek s výklenky, křížů z mramoru a z kamene. Vstoupila do obchodu a nechala si poradit od zaměstnance, o němž se ukázalo, že je synem majitele.

„Můj otec tento obchod velice zmodernizoval,“ odpověděl na Eleninu otázku, „ti ostatní jsou ještě stále v době kamenné.“

Poslední věta – při pohledu na materiály, které byly kolem – v Eleně vyvolala úsměv, který muž potěšeně zachytil. Konečně se shodli a Elena mu podala šek výměnou za svědomitě vypracovanou fakturu.

Při odchodu z obchodu pocítila hnutí vděčnosti věnované sobě samé za to, že vyplnila tuto morální povinnost, kterou ještě chovala k mrtvému. Došla na okraj chodníku, aby si zastavila taxi, a v srdci pocítila ránu kvůli tomu, co uviděly její oči a co ji málem srazilo k zemi. Ulicí se přibližovalo

auto jejího manžela řízené nejasnou postavou, kterou jí odraz slunce znemožnil určit. Sundala si brýle a pokračovala zmateně směrem za autem, které se po jejím boku zastavilo. Vystoupil z něho tělnatý, asi padesátiletý, muž, jenž vstoupil do stejného obchodu, z kterého ona vyšla.

Elena chvíli zůstala stát na chodníku, jako by čekala na rozhodnutí, které nevzejde od ní. Mezitím se údery jejího srdce postupně zklidnily a její hrůzou přerývaný dech se vrátil do normálního rytmu. Aby nevzbudila pozornost, procházela se sem a tam, aniž by automobil ztratila z dohledu, v očekávání, že jeho majitele uvidí vycházet z obchodu. Nevěděla, proč čeká, ale jednalo se o jedno z těch rozhodnutí, které jsou daleko za možnostmi zdůvodnění a vůči kterým je lepší se sklonit s rovnoměrnými dávkami pokory a údivu.

Nicméně čas běžel, aniž by osoba opustila obchod a čekání začínalo být nepříjemné. Nakonec nerozhodně vstoupila do obchodu, aniž by si před tím vytvořila nějaký plán a čekala, že skutečnost bude hrát v jejím zájmu, ačkoliv netušila, v čem by mohl spočívat.

Chlapec se přiblížil, když ji viděl vstoupit.

„Zapomněla jste si něco?“ zeptal se.

„Ne,“ odpověděla ona, aniž by měla co dodat.

Chlapec několik okamžiků váhal. Potom řekl:

„Není vám špatně? Nevypadáte dobře.“

„Ano,“ dodala ona, „přišla na mě trochu mdloba.“

Chlapec šel za pult a vrátil se s židlí.

Elena se posadila s děkovným úsměvem a rozhlížela se kolem. Osoba z auta nebyla na dohled.

„Půjdu to říct otci,“ řekl chlapec.

Za chvíli vyšel v doprovodu tělnaté postavy, která předtím řídila auto. Ukázalo se, že je to srdečný a komunikativní člověk.

„Tím se, paní, netrapte,“ řekl se starostlivým úsměvem, „někdy s sebou plnění těchto bolestných povinností přináší hořké vzpomínky. Zesnulý byl váš otec?“

„Ne, byl to můj manžel,“ řekla Elena, zatím co si sundávala brýle, aby neznámému odhalila svoje oči.

„To mě mrzí, to mě mrzí,“ řekl s bolestným gestem, které se zdálo upřímné, a veselejším tónem dodal: „ale život jde dál. Dovolte mi, abych vás pozval tady vedle na čaj. Ten vám udělá dobře.“

Odešli a on ji zavedl do baru, kde krátce rozmlouvali. Osoba řekla, že se jmenuje Luis, což Elenu přimělo znovu si nasadit brýle, aby zakryla rozčilení z této další shody okolností. Nakonec trval na tom, že ji zaveze domů v jeho autě a ona se nechala.

Když Elena nastoupila do auta, ucítila povědomou vůni a cítila se uchváčena tím vším, co čich dokáže vyvolat, když zachytí podstatnou vůni, kolem které se točil celý jeden život.

Podívala se na Luise, korpulentního a laskavého muže řídícího auto, a nedokázala se ubránit láskyplnému gestu, které se v průběhu konverzace proměňovalo ve svůdné počínání si, které muž přirozeně přijal.

Domluvili si schůzku na další den a on ji opravdu několikrát pozval povečeřet, aniž by vztah pokročil nějakým určitým směrem. Elena nejraději zůstávala uvnitř auta.

„Řídíš moc dobře,“ komentovala to.

A on se cítil polichocen a vymýšlel nové trasy, které oddalovaly okamžik, kdy ji vysadil u domu.

„Nosíš brýle,“ říkával „jako jiné ženy nosí oblečení. Vždy, když si je sundáš, mám pocit, že jsi nahá.“

„To není moc originální,“ odpověděla mu ona.

„Ta fráze ne, ale skutečnost, kterou ta fráze označuje ano.“

„A líbí se ti to?“

„Ano, moc se mi to líbí, Eleno.“

Tak dny plynuly a oni se sváděli, beze spěchu, bez otázek, bez časových horizontů, jakoby se cokoliv co mohli získat z jejich občasného vztahu, ať už by to cokoliv bylo sebenepatrnější, zdálo nadbytečné v poměru k osudu každého z nich.

Jeho klidný charakter, fakt, že nikdy nikam nespěchal, měnil některé Eleniny postoje. Protože v prvních dnech měla oči jen pro auto a jestliže ji zajímal on, tak jedině kvůli autu. Ale jak dny plynuly, pochopila, že Luis a automobil tvořili jedinou žádoucí jednotku. Její posedlost dosáhla takového bodu, že v něm začala pozorovat chování, gesta a výrazy svého

manžela. Nebo to není posedlost? – ptala se sama sebe. Mají snad mrtvý Luis a živý Luis opravdu další společné rysy, kromě jména a auta? Promítají se mrtví do živých?

Jednoho dne počátkem července jí Luis vysvětlil, že se chystá poslat rodinu mimo město, do domu na jihu, který vlastnili.

„Měli bychom více času pro sebe,“ řekl, „jestli chceš ty.“

Elena se na něj podívala zpoza brýlí a odpověděla s až pitoreskní slavnostností.

„Ano, chci,“ a hned dodala: „ale musíš mě vzít autem na výlet na vzdálená místa, na místa neobvyklá, kde jsi před tím ještě s nikým nebyl.“

Tu neděli si Elena vzala krátkou a širokou sukni a lehkou halenku z látky, která klouzala mezi prsty a která se po povrchu jejího těla vlnila jako voda na hladkém plastickém povrchu. Pod tím měla bílý mladistvý komplet stejně tak něžný a jemný. Vzrušení, které pociťovala, jí připomnělo další momenty jejího života a to ji nakrátko zasmušilo. Vzala si dva prášky, aby se uklidnila a sešla na ulici, obešla dva bloky a uviděla auto zaparkované na místě, kde si dali s Luisem schůzku. Když nastoupila do auta, sundala si brýle a vložila je do přihrádky.

„Kam jedeme?“ zeptala se.

„To je překvapení. Zavři oči a užívej si to.“

Bylo poledne a ve městě panoval klid jako před bouří. Elena zavřela oči, sklopila sedačku a brzy usnula díky práškům a díky trochu neklidné noci, která ji nenechala si odpočinout.

Luis ji probudil o dvě hodiny později a jejím očím ukázal nevšední krajinu. Nacházeli se vysoko, nedaleko od propasti, v jejíž pozoruhodné hloubce bylo možné vidět rozsáhlou a opuštěnou planinu. V dálce jakási široká řeka obtáčela velikou křivku a potom se ztrácela za horizontem. Skupina stromů za nimi krajinu zpříjemňovala a sloužila jako zábrana proudu větru, který soudě podle pohybu větví musel být silný.

„Kdes k tomu přišel?“ zeptala se Elena.

„K čemu?“

„K té krajině.“

„V turistickém průvodci.“

„Je neskutečná.“

„Je jako ty, Eleno, jako ty.“

Potom se nad ní naklonil a bez zjevné vášně ji políbil. Elena hledala pohodlnou pozici a čekala, že se nad její tělo znovu nakloní Luisova tíha.

„Nesundávej mi brýle,“ řekla.

Zvedl jí lehkou sukni a zkušeně ji pohladil, zatímco ji líbal na rty.

„Proč vy muži tohle děláte?“ zeptala se Elena.

„Proč děláme co?“ zeptal se on.

„Milujete. Proč se milujete?“

„Ze strachu,“ řekl on. „A vy?“

„My z přátelství, jedině z přátelství.“

Zatímco byli zapletení do sebe, ještě než došlo k explozi jejich těl, Elenu zaplavily jakési podivné pocity. Zaprvé, protože si myslela, že je to její manžel Luis, kdo tak obratně šmejdí záhyby jejího těla, ale také proto, že když už jí málem opouštěly smysly, probleskla jí rychlá a obsáhlá vzpomínka, o jejíž existenci neměla potuchy, ale která Elenu temně zaplétala do úmrtí jejího manžela.

Zmateně a nepřítomně opustila auto a mechanicky si upravovala halenku a sukni. Několik sekund po ní vyšel Luis s tvrdým a zachmuřeným výrazem.

„Co se stalo?“ zeptal se.

Elena přiběhla k automobilu a našla brýle, které ztratila během objímání. Nasadila si je. Dívala se do dálky, kamsi za propast.

„Proč se jmenuješ Luis?“ zeptala se.

Luis se chystal odpovědět, když si všiml, že jedno ze zadních kol, bylo píchlé, nepochybně proto, že stálo na ostrém kameni. Takže si na automobil vylil veškerou zlost, kterou by si rád vylil na Eleně. Kopal do něj, házel po něm kameny, mlátil do něj svými obrovskými kamenickými rukama. Elena zpoza svých brýlí ten výstup mlčky pozorovala o několik metrů stranou, blízko propasti.

Když se zdálo, že se unavil a ulevil si, Elena řekla tónem, který se zdál být docela jiné ženy:

„Vyměň to kolo.“

Luis poslechl, aniž by cokoliv řekl, ale vynadal autu vždy, když něco nefungovalo, jak mělo. Když skončil, zdál se být vyčerpaný. Tehdy se Elena přiblížila k okraji propasti, zahleděla se k horizontu a řekla matným hlasem:

„No tak pojd', pojd' sem.“

Naprosto odevzdaný Luis k ní přistoupil. Vzala jeho obličej do svých dlaní. Řekla:

„Nedotýkej se mě, hrozně mě ušpiníš.“

Usmál se a ona v tu chvíli zaujala zuřivý výraz podobný tomu, co využila, když byla rackem a vší silou, kterou byla schopná ze sebe vydat, ho strčila do hlubiny. Brýle se nehnuly ze svého místa.

Když se vrátila do města, ulice byly opuštěné. Dovezla auto až k obchodu s mramorovými deskami a nechala ho před vchodem. Potom si vzala taxi a vrátila se domů. Měla hlad a byla ospalá. Když obě potřeby utišila, neděle už se chýlila k pondělí.

Konec.

6. ZÁVĚR

Cílem mé práce byl překlad dvou španělských povídek do češtiny. Pro tento účel jsem si zvolila povídku *Teninte Bravo* od Juana Marsé a povídku *Primavera de luto* od Juana José Milláse. Obě povídky jsou obsahově i stylisticky velice odlišné, jedním z dílčích cílů pro mě tedy bylo i vyrovnání se s touto odlišností z pohledu překladatele a snaha o její zachování v české verzi povídek.

Z teoretického hlediska jsem k překladu přistupovala na základě níže uvedené sekundární literatury. Na základě znalostí o různých přístupech k překládání jsem se při mém vlastním překladu snažila o komplexní přístup k překládanému textu, což znamená, že mojí snahou bylo pokud možno zachování formální stránky, dále zachování autorových myšlenek, tedy ideově estetických hodnot díla a v neposlední řadě jsem brala v úvahu i osobu čtenáře, pro kterého by z obecného hlediska hlavně měl být překládaný text určen. Celkově tak bylo mým cílem vytvořit dílo se stejnou uměleckou hodnotou, jako má originál.

V mojí práci jsou dvě kapitoly věnované také životu i tvorbě obou autorů. Znalost životních dat a přehled o tvorbě autora by podle mého názoru mělo být nedílnou součástí způsobu, jakým překladatel přistupuje k originálnímu textu. Takováto znalost nám totiž může ledacos napovědět o autorově záměru a pomůže nám lépe pochopit jeho dílo. V těchto dvou kapitolách se tak věnuji především těm okamžikům, které se mi zdají zásadní a podstatné v souvislosti se zde prezentovanými povídkami.

Hlavní součástí kapitoly věnující se komentáři překladu je pak znázornění mého konkrétního postupu, který je založen na postupu, jež doporučuje Jiří Levý ve svém *Umění překladu*. U obou děl zvláště se pak podrobně věnuji některým z výrazů, u kterých byl překlad do češtiny z nějakého důvodu obtížný a snažím se objasnit má rozhodnutí o zvoleném překladu. Snažila jsem se takto co nejlépe naplnit řekněme racionální část překladu, kterou je možné do značné míry ovlivnit pečlivým a promyšleným postupem na rozdíl od části druhé, jenž má co dočinění s vrozeným talentem a stylistickými vlohami překladatele. Věřím ale, že čeho se překladateli

v této oblasti nedostává „od přírody“, je možné alespoň částečně dohnat praxí.

Práce mně osobně přinesla několik podnětů do budoucna. Byla bych ráda, kdyby se povídky a stejně tak jména jejich autorů rozšířily mezi větší počet čtenářů a přinesly jim přinejmenším stejné potěšení z příjemné četby, jako přinesly mně.

7. ANOTACE

7.1 Anotace

- Iva Früaufová
- Katedra romanistiky, španělská filologie: jednooborová
- Juan Marsé – *Teniente Bravo*, Juan José Millás – *La primavera de luto*
- Vedoucí práce: doc. Mgr. Jiří Chalupa, Dr.
- Počet znaků: 155 865
- Počet příloh: 2
- Primární literatura: 2 tituly
- Sekundární literatura: 6 titulů
- Internetové zdroje: 18 titulů
- Klíčová slova: překlad, komentář, stylizace, interpretace
- Charakteristika: Cílem mé diplomové práce je překlad dvou povídek ze španělštiny do češtiny. Tento překlad uskutečňuji na základě znalosti života a díla každého z autorů a dále na základě analýzy obou děl. Překlad doprovázím komentářem, ve kterém se věnuji především nejproblematictějším výrazům a objasňuji postup, jakým jsem došla ke konečnému řešení překladu.

7.2 Annotation

- Iva Früaufová
- Department of Romanistic, Spanish philology
- *Teniente Bravo, La primavera de luto*
- Headmen of the thesis: doc. Mgr. Jiří Chalupa, Dr.
- The number of signs: 155 865
- Enclosure: 2
- Primary literature: 2 titles
- Secondary literature: 6 titles
- Internet resources: 18 titles
- Key words: translation, annotation, stylization, interpretation
- Characterization: The aim of the diploma thesis is to translate two short stories from Spanish to Czech. I realize this translation on the base of the knowledge of both authors' lives and work and also on the base of the literary analysis of both short stories. The translation is accompanied with the commentary in which I dedicate myself in particular to the expressions that produced most difficulties while translating and I make the process of choosing Czech equivalents clear.

8. BIBLIOGRAFIE

1) *Primární literatura*

Marsé, J.: *Teniente Bravo*. Barcelona : Seix Barral, 1987. Teniente Bravo s. 113-147.

Millás, J. J.: *Primavera en luto y otros cuentos*. Barcelona : Destino, 1992. Primavera de luto, s. 157-184

2) *Sekundární literatura*

a) citovaná literatura

Levý, J.: *Umění překladu*. Praha : Panorama, 1983.

b) použitá literatura

Hrdlička, M. – Gromová, E.: *Antologie teorie uměleckého překladu : Výběr z prací českých a slovenských autorů*. Ostrava : Ostravská univerzita v Ostravě, 2004.

Chalupa, J., a kol.: *Španělsko-český česko-španělský slovník*. Praha : Fin lexika a.s., 2008.

Knittlová, D., a kol.: *Překlad a překládání*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2010.

Kolektiv autorů: *Diccionario Salamanca de la lengua española*. Madrid : Santillana, 1996.

Kufnerová, Z., a kol.: *Překládání a čeština*. Jinočany : H+H, 1994.

Kufnerová, Z.: *Čtení o překládání*. Jinočany : H+H, 2009.

c) internetové zdroje

ABZ slovník českých synonym.:

<<http://www.slovník-synonym.cz>>

Clubcultura.com.: ClubLiteratura,

<<http://www.clubcultura.com/clubliteratura/clubescritores/marse/home.htm>>

[12-05-2010]

<<http://www.clubcultura.com/clubliteratura/clubescritores/millas/home.htm>>

[16-05-2010]

- Cvičební řád ozbrojených sil České republiky*. Praha : Ministerstvo obrany, 2005.
<<http://sis.chytrak.cz/zakl-2.pdf>> [20-05-2010]
- DRAE, Diccionario de la lengua española, vigésima segunda edición.:
<<http://www.rae.es/rae.html>>
- El País.: Edición impresa, Última,
<http://www.elpais.com/buscar/mill%C3%A1s/columnista> [14-05-2010]
- Escritores.org.: Biografías,
<<http://www.escriitores.org/index.php/biografias/312-juan-jose-millas>>
[16-05-2010]
<<http://www.escriitores.org/index.php/biografias/318-juan-marse>>
[10-05-2010]
- Festival spisovatelů Praha.:
<<http://2009.pwf.cz/cz/archiv-clanku/662.html>> [12-05-2010]
- Iliteratura.cz.: Spisovatelé-rozhovory, 10. 6. 2005.
<<http://www.iliteratura.cz/clanek.asp?polozkaID=17497>> [12-05-2010]
- Lecturalia.com.: Autores,
<<http://www.lecturalia.com/autor/623/juan-jose-millas>> [16-05-2010]
- Mancera Rueda, A.: El 'articuento': una tradición discursiva a medio camino entre el periodismo y la literatura. *Espéculo. Revista de estudios literarios*, 2009, č.43
<<http://www.ucm.es/info/especulo/numero43/articuen.html>> [17-05-2010]
- Noticias.yahoo.com.:
<<http://es.noticias.yahoo.com/16/20071227/tso-juan-jose-millas-9b37dc8.html>> [17-05-2010]
- Novinky.cz.: Kultura-kulturní přehled, 8. 6. 2005.
<<http://www.novinky.cz/kultura/58209-juan-marse-nemeli-jsme-hracky-zato-jsme-si-vypraveli.html>> [09-05-2010]
- PLAV, měsíčník pro světovou literaturu.: Archiv, Rozhovor s Jiřím Stromšíkem, říjen 2008, č. 10.
<http://www.svetovka.cz/archiv/2008/10-2008-rozhovor.htm>
- Výcvikový manuál pro MILSIM*.
http://www.bskarpaty.cz/ke_stazeni/manual1.pdf [23-05-2010]
- Wikipedia : the free encyclopedia.:
<http://es.wikipedia.org/wiki/Juan_Marsé> [12-05-2010]
<http://en.wikipedia.org/wiki/Spanish_Legion> [15-05-2010]

Wordreference.com.:

< <http://forum.wordreference.com> >

d) jiné zdroje

PC Translator.: verze 2007

Šustrová, P.: *Služebníci slova* (cyklus rozhovorů). ČRo Rádio Česko, vysíláno

17. 3. 2007 – 29. 9. 2007.

<http://www2.rozhlas.cz/podcast/podcast_porady.php?p_po=3026>